

Okul Öncesi Dönem Çocukların Özbakım Ebeveyn Destek Düzeyleriyle Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Şenay Bulut Pedük^{1*}
İpek Bakar²

¹Trakya Üniversitesi, Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı, Edirne, Türkiye
senaybulutpeduk@trakya.edu.tr

² Fatih Anaokulu Tepeköy Mah.
Muradiye Cad. No 2/1 İzmit/Kocaeli,
Türkiye
ipekbkr95@gmail.com

*Sorumlu Yazar

Özet: Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların öz bakım becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çalışma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma modelinde tasarlanmıştır. Çalışma grubu, Edirne ilinde bulunan anaokuluna devam eden 4-6 yaş arası çocukların öğretmenleri ve ebeveynlerinden oluşmaktadır. Verilerin elde edilmesinde “Özbakım Ebeveyn Desteği Envanteri”, “Sosyal Beceri Ölçeği” ve araştırmacılarca geliştirilen ebeveyn ve öğretmen genel bilgi formu kullanılmıştır. Araştırma bulguları, Özbakım ebeveyn desteğinin çocuğun yaşı, cinsiyeti, önceki okul öncesi eğitim deneyimi ve ebeveynin gelir durumuna göre; Sosyal becerilerin çocuğun yaşı, cinsiyeti, önceki okul öncesi eğitim deneyimi, çocuk bakımında destek alınan kişi, anne babanın eğitim düzeyi ve öğretmenin sosyal beceri eğitimi deneyimine göre; Öz bakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun sosyal beceri düzeyine göre beslenme ve giyinme boyutlarında farklılaşmaktadır.

Anahtar Kelime: Özbakım Becerisi, Sosyal Beceri, Okul Öncesi Çocuklar

Geliş tarihi:16.10.2024
Kabul tarihi:22.01.2025
Yayın tarihi:30.04.2025

GİRİŞ

Erken çocukluk döneminde edinilen özbakım becerileri, çocukların bağımsız olma sürecindeki en önemli adımlarındandır. Bu bağımsızlık, çocukların ilerleyen yıllarda sağlıklı ve olumlu sosyal ilişkiler kurabilmelerine zemin hazırlar. Bu bağlamda gelişimsel olarak tipik seyreden her çocuğun özbakım becerilerini kazanması hem bireysel hem de toplumsal düzeyde sağlıklı bir gelişim için kritik bir gerekliliktir (Orçan, Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol, 2019).

Özbakım becerisi, bireyin yaşamını sürdürebilmek için gerekli olan temel bakım faaliyetlerini bağımsız olarak yerine getirebilme yeteneğidir. Bu beceriler; kişisel bakım, hijyen, giyinme becerisi, beslenme, boş zaman ve dinlenme olarak sıralanabilir. Bu becerileri kazanmak bireylerin kendi kendine yeterek yaşamlarını daha kaliteli ve bağımsız bir şekilde sürdürmelerini sağlar (Friend, 2008). Ancak özbakım becerileri sadece günlük ihtiyaçlarını karşılayabilme yeteneği olarak sınırlandırılmamalıdır. Bu temel beceriyi kazanmak diğer gelişim alanların da başarı sağlar, çocuğun hem fiziksel (ince ve kaba motor beceriler) hem de zihinsel (problem çözme, karar verme) gelişimini desteklerken aynı zamanda sosyal (arkadaşlık ilişkileri) ve duygusal (özgüven) gelişimine de olumlu katkılar sağlar (Önder, 2003; Kandır & Alpan 2008). Çocuklar büyüdükçe bu becerileri geliştirirler. Çocuklar 2 yaşına kadar yeterli olgunluğa erişmediklerinden kendilerine bakabilmeleri için bir yetişkinin yardımına ihtiyaç duyarlar (Hegazy & Baraka, 2021). Üç yaşından sonra, yetişkinlerin yardımları kademeli olarak azaltmaları ve çocuğun kişisel bakım becerilerini fark etmeleri beklenmelidir. Beş-altı yaş arası çocuklarda ise mekanik olarak verimli, uyumlu, kontrollü ve ileri hareketler görülür ve bu yaşlarda yemek yeme, temizlik, giyinme ve soyunma vb. becerileri “temel alışkanlıklara” dönüştürmek önemlidir. Çocukların bağımsızlaşmasında ebeveyn desteğinin önemi yadsınamaz bir gerçektir. Özellikle özbakım becerilerinin kazanılmasında ebeveynlerin rolü oldukça büyüktür. Ancak, ebeveynlerin çocuklarına aşırı destek olması, beklenenin aksine, çocukların öz bakım becerilerini geliştirmelerini engelleyebilir. Çocukların her adımında onlara yardım etmek yerine, onlara sorumluluk vererek ve kendi başlarına yapabilecekleri işleri yapmalarına izin vermek, çocukların daha bağımsız bireyler olarak yetişmelerine katkı sağlayabilir (MEB, 2013).

Günlük yaşamın rutin aktivitelerini gerçekleştirmek, çocuğun refahı ve benlik saygısı için kritik öneme sahiptir (Hegazy & Baraka, 2021). Rutin aktiviteler olan özbakım becerilerini kazanmak çocuğun bedensel sağlığına olumlu katkı sağladığı gibi çocuğun kişilik gelişimine de katkıda bulunarak çocuğun toplumdaki diğer insanlarla uygun bir şekilde etkileşime girmesini sağlayan sosyal kurallara uygun davranmalarını yani sosyal gelişimlerini de etkilemektedir. Öz bakım becerileri sosyal gelişimle birlikte ilerleyen, birbirini besleyen ve tamamlayan bir süreçtir (Takahashi, Okada, Hoshino & Anme, 2015). Bu bağlamda çocukların topluma uygun davranışlar geliştirmeleri amacıyla sosyal becerilerin öğretilmesine ve pekiştirilmesine, sosyal beceri düzeyleri hakkında bilgi sahibi olmaya, eksiklerini tamamlamaya ve bağımsız, kendine güvenen birey olabilmeleri için de sosyal becerilerin yanında özbakım becerilerini desteklemeye, özbakım becerisine ihtiyaç duyan çocuklara bu becerileri öğretmeye önem verilmelidir (Paz, Mosqueira & Ugarte, 2021).

Dört- beş yaş arası, sosyal becerilerin gelişimi için kritik bir dönemdir. Bu süreçte çocuklar, duygusal anlama ve ifade etme, başkalarıyla ilişkiler kurma ve öz-düzenleme becerilerini önemli ölçüde geliştirirler. Geçiş dönemi olarak nitelendirilen bu dönem çocukların temel sosyal-duygusal yetkinliklerini geliştirilmesi için temel oluşturur. Özellikle, dört-beş yaş arasındaki çocuklar duygusal tanıma, empati ve öz-düzenlemede hızlı bir büyüme yaşarken, aynı zamanda sosyal kuralları ve başkalarının bakış açılarını anlamaya başlarlar. Bu beceriler, daha sonraki akademik başarı, kişilerarası ilişkiler ve psikolojik uyumda önemli bir rol oynar (Hosokawa, Matsumoto, Nishida, Funato & Mitani, 2024). İnsanların, sosyal çevrelerinde çeşitli durumlarla nasıl yüzleşeceklerini, her bir durumla nasıl başa çıkacağını, ilişkilerinde doğru karar vermeyi öğrenmeleri gerekmektedir. Bu öğrenme sosyal beceri ile ilişkilidir. Paylaşılan durumlar, çocukların toplumlarda uygulanacak düşünme becerilerini ve tutumlarını geliştirmelerine ve bunu kişisel bir nitelik haline getirmelerine yardımcı olmakta (Sa'diyah, 2017) ve zihinsel olarak kendi başlarına düşünmeye hazır hale getirmektedir (Covey, 1997). Çocukların bağımsızlığı, çevresel talepleri anlama yeteneklerini etkileyen ve davranışlarını bunlara uyarlayan tutumları, kendine güveni, sosyal becerisi ve kişilerarası becerileri ile ilişkilidir. Çocukların sosyal becerilerinin daha erken yaşta geliştirilmesi, onların rasyonel düşüncelerini, geleceğine karar vermelerini, kendilerini ve başkalarını anlamalarını destekler (Suud, 2017). Daha iyi sosyal becerilere sahip çocuklar, çevresel taleplere dayalı olarak uygun tutumları seçip uygulayabildikleri için hayatlarını daha etkili bir şekilde yöneteceklerdir. Çocuklar toplumların beklediği standartlara uyum sağlayabilecek, uygun iletişim yollarını seçebilecek, başkalarıyla ilişki kurabilecek ve onları takdir edebileceklerdir (Bakhtiar, 2015).

"Sosyal beceriler" terim olarak davranışsaldır ve bireylerin çeşitli sosyal durumlara başarılı bir şekilde katılabilmesi için geliştirmesi gereken davranış türlerini ifade eder. Sosyal beceriler (aynı zamanda bilişsel olmayan beceriler olarak da adlandırılır), duyguları kontrol etme, başkalarıyla iş birliği yapma ve hedeflere ulaşma yeteneğini içerir (Martinez-Yarza, Santibáñez & Solabarrieta, 2023). Çocukların toplumun beklentilerini karşılayacak uygun düşüncelere, davranışlara ve tutumlara sahip olan, kendini kolay ifade edebilen, öz kontrole sahip bağımsız, akademik açıdan daha başarılı, girişimci, başkaları ile uyumla çalışabilen ve uyum içinde yaşayabilen birey olmalarında sosyal beceri kazandırılması gereklidir (Başal, 1998). Sosyal becerilerin erken gelişimi psikolojik refahı, dayanıklılığı ve zihinsel sağlığı desteklemektedir (Kolb, Hanley & Maxwell, 2003).

Bu araştırmanın amacı, okul öncesi eğitime devam eden çocukların öz bakım becerileri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Çocukların özbakım becerilerinin gelişimini kazanabilmeleri için hem destekleyici hem de bağımsızlığı teşvik eden bir ortam gereklidir. Bakım veren kişilerin çocuklara aşırı müdahalede bulunmadan nasıl bir destek verecekleri, bu becerilerin kazanılmasında kritik bir rol oynar. Bu desteğin gerekenden fazla olması beklenenin aksine, çocukların özbakım becerilerini geliştirmelerini engellemektedir. Bu nedenle çocuklara bakım veren kişilerin sahip oldukları bazı koşulların çocukların öz bakım becerilerini nasıl etkilediği sorusu bu araştırmanın birinci çıkış noktası olmuştur. Sosyal becerilerin yaşam boyu etkilerini anlamak, okul öncesi çocuklara bu tür becerileri öğretmenin değerini artırır. Normal gelişim gösteren çocuklar için erken çocukluk yıllarında doğal olarak gelişen çok sayıda sosyal beceri vardır. Ortak dikkat, sosyal karşılıklılık ve sosyal iletişim becerileri gibi bu sosyal beceriler sıklıkla göz ardı edilir veya hafife alınır. Bununla birlikte, çocuklar ve öğrenciler, başkaları için doğal olarak gelişiyor gibi görünen bu tür becerileri sergilemekte güçlük çektiklerinde bakıcılar, aile üyeleri ve eğitimciler için dikkat çekicidir. Sosyal iletişim becerilerinin, tanımlarının, yönlerini ve önemini anlamak, aile üyelerine, eğitimcilere ve çocuğa uygun destek sağlamak için izlenecek yolu anlamaya yardımcı olabilir (Jimerson, 2022). Alan yazını incelendiğinde sosyal beceriler ile ilgili çalışmalar genellikle özel eğitime ihtiyaç duyan çocuklar için yapılmıştır. Bu çalışmanın ikinci çıkış noktasıdır.

Literatüre bakıldığında okul öncesi dönem çocukların sosyal beceriler ve özbakım becerileri ile ilgili araştırmalar ise son yıllarda artış göstermektedir ancak sosyal beceri ile özbakım becerileri arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmalar oldukça azdır. Literatürde özbakım becerileri genellikle özel eğitim ile ilişkisi

incelenmiştir aynı şekilde sosyal beceriler ile de problem davranışlar üzerine durulmuştur. Sosyal beceri ile özbakım becerilerini konu alan çalışmalar yerine okul öncesinde sosyal gelişim, sosyal beceri ve özbakım becerilerinin tek başına ele alındığı çalışmalar bulunmaktadır (Dinçer, Demiriz 2001; Turan, Kartal, Kuzu Kurban, Zencir & Acun Kapıkıran, 2010). Bu nedenle özbakım becerileri ile sosyal becerilerin ilişkisinin incelenmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Araştırma kapsamında şu sorulara cevap aranmıştır.

1.Ebeveyn, çocuk ve öğretmenlere ait genel özellikler nelerdir?, 2. Özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ne düzeydedir?, 3. Çocukların sosyal becerileri ne düzeydedir?, 4. Özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ile çocukların sosyal becerileri arasında ilişki var mıdır?, 5.Özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ebeveyne ait genel özelliklerine çocukların genel özelliklerine (çocuğun yaşı, cinsiyeti, önceki okul öncesi eğitim deneyimi ve ebeveynin gelir durumu, yaşı, birliktelik durumu, eğitim durumu, çocuğun kardeş sayısı, doğum sırası ve çocuk bakımında destek alınan kişiye) göre farklılaşmakta mıdır?, 6. Çocuğun sosyal becerileri ebeveyne ait genel özelliklerine, çocuğun genel özelliklerine, öğretmenin genel özelliklerine (çocuğun yaşı, cinsiyeti, önceki okul öncesi eğitim deneyimi, ebeveynin gelir durumuna ve öğretmenin sosyal beceri eğitimi deneyimine) göre farklılaşmakta mıdır?

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel araştırma modelinde gerçekleştirilmiştir. Genel tarama modellerinden ilişkisel araştırma modeli; iki ya da daha fazla değişkenin arasında, birlikte değişim varlığı veya derecesini belirlemeyi amaçlar (Fraenkel & Wallen,2009; Karasar, 2005). Araştırmada genel amaç, okul öncesi eğitime devam eden çocukların özbakım ebeveyn destek düzeyleri ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesidir.

Çalışma Grubu

Araştırmada 2021-2022 öğretim yılında Edirne ili Merkez ilçedeki 4-6 yaş okul öncesi öğrenim görmekte olan çocukların öğretmenleri ve ebeveynleri ile çalışılmıştır. Araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden dört-altı yaş 131 okul öncesi dönem çocuğun ebeveyn ve öğretmenleri çalışma grubunu oluşturmuştur.

Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocukların özbakım ebeveyn destek düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesini amaçlayan çalışmada ebeveyn, çocuk ve öğretmenlere ait elde edilen genel bilgiler incelendiğinde katılımcı ebeveynlerin %42,7'si 32-38 yaşında, %93,1'i çocuğun annesi, %93,9 çocuğun anne-babası birlikte yaşamaktadır. Ebeveynlerin %39,7'si lise mezunu, %81,7'si orta gelir düzeyinde, %71,0'ı özbakım becerileri konusunda bilgili olduğunu düşünmekte, %49,6 çocuğun bakımında destek alınan hiç kimse bulunmamaktadır. Katılımcı çocukların %55,0'ı erkek, %53,4'ünün yaşı 66-72 ay, %62,6'sı 2 kardeşli, %46,6'sı ailede ilk çocuk, %57,3'ü ebeveynine göre orta sosyal beceri düzeyinde, %50,4'ü daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmiştir. Katılımcı öğretmenlerin %73,3'ü lisans mezunu, %70,2'si daha önce okul öncesi eğitimde sosyal beceri konulu bir eğitime katılmıştır.

Tablo 1' de Özbakım becerileri ebeveyn destek düzeyine, Tablo 2'de Çocukların sosyal beceri puanlarına ilişkin betimsel analiz sonuçlarına yer verilmiştir.

Tablo 1

Ebeveynlerin Çocukların Özbakım Becerilerini Destekleyen Uygulamalarına İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları

Özbakım Becerileri Ebeveyn Desteği	N	$\bar{X}$	SS
Kişisel Güvenlik	131	3,371	0,853
Dinlenme	131	2,912	1,061
Temizlik ve Düzen	131	2,836	0,614
Giyinme	131	2,439	0,864
Beslenme	131	2,352	0,845
Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	131	2,782	0,659

Tablo 1'de araştırmaya katılan ebeveynlerin orta ($\bar{X}$ =2,782) düzeyde Özbakım desteği verdiği görülmektedir. Çocuklar en çok Kişisel Güvenlik ($\bar{X}$ =3,371) boyutunda en az ise Beslenme ($\bar{X}$ =2,352) boyutunda ebeveyn desteği almaktadır.

Tablo 2*Çocukların Sosyal Beceri Ölçeği Puanlarına İlişkin Betimsel Analiz Sonuçları*

Sosyal Beceriler	N	$\bar{X}$	SS
Başlangıç Becerileri	131	4,087	0,728
Arkadaşlık Becerileri	131	4,042	0,752
Akademik Destek Becerileri	131	4,038	0,736
Duygularını Yönetme Becerileri	131	3,814	0,849
Sosyal Beceriler	131	3,995	0,707

Tablo 2’de görüldüğü üzere çocukların, sosyal becerileri ile ilişkili olarak görece daha yüksek puan aldıkları boyutun başlangıç becerileri ($\bar{X}=4,087$), görece daha düşük puan aldıkları boyutun ise duygularını yönetme becerileri ($\bar{X}=3,814$) boyutu olduğu görülmektedir. Çocukların sosyal becerileri yüksek ($\bar{X}=3,995$) düzeydedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada veriler çocukların öz bakım becerileri ebeveynleri tarafından doldurulan ‘Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği Envanteri’, çocukların sosyal becerileri öğretmenler tarafından doldurulan ‘Sosyal Beceriler Ölçeği’ ile, ebeveynlere ilişkin demografik bilgiler ‘Ebeveyn Genel Bilgi Formu’ ve öğretmenlere ilişkin bilgiler ‘Öğretmen Genel Bilgi Formu’ ile toplanmıştır. Öz bakım becerilerinde ebeveynin değerlendirmesi ile daha gerçekçi sonuçlar elde edileceği düşüncesi ile ebeveynlere ölçek uygulamasının gerçekleştirildiği ölçek tercih edilmiştir. Sosyal beceri ölçeğinin ise öğretmene tarafından doldurulması, sosyal bir ortamda çocuğu gözlemleyebilmesi ve ebeveynin ikinci bir ölçek ile daha çok zaman harcamayarak, dikkatinin dağılmaması açısından tercih edilmiştir. Ölçeklerin kullanım izni alınmıştır.

Kılıçgün Yurtsever, (2013) tarafından geliştirilen Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği Envanteri (ÖBEDE), 36-72 aylık çocukların özbakım becerilerinin anne-babaları tarafından ne düzeyde desteklendiğini belirlemek amacıyla kullanılan 5’li Likert tipi 62 sorudan oluşan bir ölçek aracıdır. Envanter “Temizlik ve Düzen”, “Beslenme”, “Giyinme”, “Kişisel Güvenlik” ve “Dinlenme” olmak üzere beş alt boyuttan oluşmakta, her alt boyuttan elde edilen puanların toplamı, özbakım becerilerinde çocuğa verilen ebeveyn desteğinin hangi düzeyde olduğunu göstermektedir. Ebeveynin çocuğun özbakım becerilerine yardım düzeyi “Her zaman yardım ederim (5puan)”, “Sık sık yardım ederim (4 puan)”, “Bazen yardım ederim (3 puan)”, “Nadiren yardım ederim (2puan)” ve “Hiç yardım etmem (1 Puan)” şeklinde derecelendirilerek belirlenmektedir. Her alt boyuttan elde edilen puanların toplamı, özbakım becerilerinde çocuğa verilen ebeveyn desteğinin hangi düzeyde olduğunu göstermektedir.

Ömeroğlu vd. (2014) tarafından geliştirilen öğretmenlerin yanıtladığı Okul Öncesi Sosyal Beceri Değerlendirme Ölçeği-Osbed (Öğretmen Formu) 5’li Likert tipi 49 sorudan oluşmaktadır. Ölçek soruları Başlangıç Becerileri, Akademik Destek Becerileri, Arkadaşlık Becerileri, Duygularını Yönetme Becerileri olmak üzere 4 boyut altında toplanmıştır.

Araştırmacılar tarafından literatür taranarak ve benzer çalışma değişkenleri incelenerek geliştirilen ebeveyn ve öğretmen genel bilgi formu ebeveyne yönelik bilgiler içeren sorulardan ve öğretmene ait eğitim durumu, daha önce okul öncesi eğitimde sosyal beceri konulu bir eğitime katılma durumuna ilişkin sorulardan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veriler Google form aracılığıyla oluşturulan formun okul yönetimine iletilmesi ve öğretmenlerin ebeveynlere bağlantı linki ulaştırması ile velilerin online formu doldurulmasıyla toplanmıştır. Veriler bir ay içerisinde toplanmıştır. Verilerin analizinde veri setleri oluşturularak verilerin normallikleri test edilmiş ve verilerin normal dağılım gösterdiği belirlenmiştir. Veri analizinde ortalama, standart sapma, yüzde ve frekans gibi tanımlayıcı istatistikler, bağımlı değişken ile bağımsız değişken arasındaki ilişkinin analizinde t-testi, varyans analizi ve LSD istatistik teknikleri kullanılmıştır. Özbakım ebeveyn desteği ile sosyal beceriler arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon katsayısı ile belirlenmiştir.

2.5 Araştırmanın Etik İzinleri

Yapılan bu çalışmada araştırma etiği ilkeleri gözetilmiş olup gerekli etik kurul izinleri alınmıştır. Etik kurul izni Trakya Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırmaları Etik Kurulu’ndan 24/02/2021 tarihli karar ve 2021/02 sayı numarası ile alınmıştır. Araştırma sürecinde verilerin elde edilmesi sırasında gönüllü katılım için onam alınarak etik ilkelere uyulmuştur.

BULGULAR

Öz bakım becerilerinde ebeveyn desteği ile sosyal beceriler arasındaki ilişkiyi belirlemeye yönelik Pearson Korelasyon testi sonuçları Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3

Öz bakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği İle Sosyal Beceriler Arasındaki İlişkin İstatistikleri

		Başlangıç Becerileri	Akademik Destek Becerileri	Arkadaşlık Becerileri	Duygularını Yönetme Becerileri	Sosyal Beceriler
Temizlik ve Düzen	r	-0,141	-0,039	-0,101	-0,050	-0,089
Beslenme	r	-0,043	0,044	-0,041	0,058	0,007
Giyinme	r	-0,137	-0,091	-0,134	-0,054	-0,111
Dinlenme	r	0,055	,214*	,200*	,261**	,201*
Kişisel Güvenlik	r	-0,116	0,014	0,011	0,065	-0,004
Öz bakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	r	-0,086	0,052	0,003	0,092	0,020

** p<0.01 *p<0.05 n=131

Tablo 3'te görüldüğü gibi, dinlenme boyutunda öz bakım becerilerinde ebeveyn desteği ile akademik destek becerileri (r=0,214 p=0,014), arkadaşlık becerileri (r=0,200 p=0,022), duygularını yönetme becerileri (r=0,261 p=0,003) ve sosyal beceriler (r=0,201 p=0,021) arasında pozitif ilişki vardır. Diğer bir ifadeyle çocuğun akademik destek becerileri, arkadaşlık becerileri, duygularını yönetme becerileri ve sosyal becerileri yüksek olan ebeveynin dinlenme boyutunda öz bakım becerilerinde ebeveyn desteğinin de yüksek olduğu görülmektedir. Diğer boyutlar bakımından öz bakım becerilerinde ebeveyn desteği ile sosyal beceriler arasında ilişki bulunmamaktadır. Tablo 4'te Öz bakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun sosyal beceri düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA istatistiklerine yer verilmiştir.

Tablo 4

Öz bakım Becerilerinde Ebeveyn Desteğinin Çocuğun Sosyal Beceri Düzeyine Göre Farklılaşmasına İlişkin ANOVA İstatistikleri

		KT	Sd	KO	F	p	Farkın Kaynağı
Temizlik ve Düzen	Gruplar arası	1,067	2	0,53	1,42	0,244	
	Gruplar içi	47,87	128	0,37			
	Toplam	48,93	130				
Beslenme	Gruplar arası	6,677	2	3,33	4,95	0,008*	Düşük> Orta
	Gruplar içi	86,25	128	0,67			Düşük> Yüksek
	Toplam	92,93	130				
Giyinme	Gruplar arası	5,866	2	2,93	4,11	0,018	Düşük> Yüksek
	Gruplar içi	91,22	128	0,71			
	Toplam	97,09	130				
Dinlenme	Gruplar arası	0,167	2	0,08	0,07	0,931	
	Gruplar içi	146,07	128	1,14			
	Toplam	146,24	130				
Kişisel Güvenlik	Gruplar arası	4,018	2	2,00	2,84	0,062	
	Gruplar içi	90,51	128	0,70			
	Toplam	94,53	130				

Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	Gruplar arası	1,972	2	0,98	2,32	0,102
	Gruplar içi	54,42	128	0,42		
	Toplam	56,40	130			

**p<0.01 *p<0.05 1=Düşük, 2=Orta, 3=Yüksek

Tablo 4 incelendiğinde Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun sosyal beceri düzeyine göre farklılaşma beslenme ($F=4,951$ $p=0,008$), giyinme ($F=4,118$ $p=0,018$) boyutlarında vardır. Temizlik ve düzen ($F=1,426$ $p=0,244$), dinlenme ($F=0,072$ $p=0,931$), kişisel güvenlik ($F=2,841$ $p=0,062$) boyutlarında ve özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ölçek toplamında ($F=2,320$ $p=0,102$) farklılaşma yoktur. Farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığına ilişkin farkın kaynağına bakıldığında ebeveynin görüşüne göre düşük sosyal becerili çocukların beslenme ve giyinme boyutlarındaki ebeveyn desteği, orta ve yüksek sosyal becerili çocuklara göre daha fazladır. Tablo 5'te çocuğun yaşına göre özbakım ebeveyn desteğine ilişkin anova istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 5

Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteğinin Çocuğun Yaşına Göre Farklılaşmasına İlişkin ANOVA İstatistikleri

		KT	Sd	KO	F	p	Farkın Kaynağı
Temizlik ve Düzen	Gruplar arası	6,072	3	2,024	5,997	0,001**	55-60 ay > 48-54 ay
	Gruplar içi	42,865	127	0,338			55-60 ay > 61-65 ay
	Toplam	48,938	130				55-60 ay > 66-72 ay
Beslenme	Gruplar arası	12,727	3	4,242	6,718	0,000**	55-60 ay > 48-54 ay
	Gruplar içi	80,203	127	0,632			55-60 ay > 61-65 ay
	Toplam	92,931	130				55-60 ay > 66-72 ay
Giyinme	Gruplar arası	16,785	3	5,595	8,848	0,000**	55-60 ay > 48-54 ay
	Gruplar içi	80,308	127	0,632			55-60 ay > 61-65 ay
	Toplam	97,093	130				55-60 ay > 66-72 ay
Dinlenme	Gruplar arası	1,716	3	0,572	0,503	0,681	-
	Gruplar içi	144,524	127	1,138			
	Toplam	146,240	130				
Kişisel Güvenlik	Gruplar arası	1,979	3	0,660	0,905	0,441	-
	Gruplar içi	92,554	127	0,729			
	Toplam	94,534	130				
Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	Gruplar arası	6,163	3	2,054	5,194	0,002**	55-60 ay > 48-54 ay
	Gruplar içi	50,238	127	0,396			55-60 ay > 61-65 ay
	Toplam	56,401	130				55-60 ay > 66-72 ay

**p<0.01

Tablo 5'e göre, temizlik ve düzen ($F=5,997$ $p=0,001$), beslenme ($F=6,718$ $p=0,000$), giyinme ($F=8,848$ $p=0,000$), boyutlarında ve özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ölçek toplamında ($F=5,194$ $p=0,002$) farklılaşma vardır. Dinlenme ($F=0,503$ $p=0,681$), kişisel güvenlik ($F=0,905$ $p=0,441$) boyutlarında farklılaşma yoktur. Farklılaşmanın hangi gruptan kaynaklandığı görüldüğü gibi ebeveynler yaşı 55-60 ay olan çocuklarına temizlik ve düzen boyutu ile genel olarak özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ölçek toplamında 61-65 ay ve 66-72 ay yaşlarındaki çocuklara göre daha fazla destek vermektedirler. Ebeveynler yaşı 55-60 ay olan çocuklarına beslenme ve giyinme boyutlarında 48-54 ay, 61-65 ay ve 66-72 ay yaşlarındaki çocuklara göre daha fazla destek vermektedirler. Tablo 6'da özbakım ebeveyn desteğinin cinsiyete göre farklılaşmasına ilişkin t testi istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 6*Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteğinin Çocuğun Cinsiyetine Göre Farklılaşmasına İlişkin T Testi İstatistikleri*

		N	$\bar{X}$	SS	t	sd	P
Temizlik ve Düzen	Kız	59	2,839	0,612	0,050	129	0,961
	Erkek	72	2,834	0,619			
Beslenme	Kız	59	2,234	0,743	-1,459	129	0,147
	Erkek	72	2,449	0,915			
Giyinme	Kız	59	2,376	0,691	-0,758	129	0,450
	Erkek	72	2,491	0,986			
Dinlenme	Kız	59	3,157	1,072	2,434	129	0,016*
	Erkek	72	2,712	1,015			
Kişisel Güvenlik	Kız	59	3,480	0,866	1,335	129	0,184
	Erkek	72	3,281	0,837			
Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	Kız	59	2,817	0,613	0,550	129	0,584
	Erkek	72	2,753	0,697			

* p<0.05

Tablo 6 incelendiğinde özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun cinsiyetine göre dinlenme ($t=2,434$ $p=0,016$) boyutunda farklılaşma vardır. Ebeveynler, kız çocuklara erkek çocuklara göre dinlenme boyutunda daha fazla destek olmaktadır. Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmesine göre farklılaşmasına ilişkin t testi istatistikleri Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7*Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteğinin Çocuğun Daha Önce Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Gitmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin T Testi İstatistikleri*

		N	$\bar{X}$	SS	t	sd	P
Temizlik ve Düzen	Evet	66	2,782	0,518	-1,019	129	0,310
	Hayır	65	2,891	0,697			
Beslenme	Evet	66	2,154	0,751	-2,778	129	0,006**
	Hayır	65	2,554	0,893			
Giyinme	Evet	66	2,329	0,737	-1,486	129	0,140
	Hayır	65	2,552	0,970			
Dinlenme	Evet	66	2,913	0,975	0,007	129	0,994
	Hayır	65	2,912	1,149			
Kişisel Güvenlik	Evet	66	3,306	0,848	-0,868	129	0,387
	Hayır	65	3,436	0,859			
Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	Evet	66	2,697	0,556	-1,503	129	0,135
	Hayır	65	2,869	0,743			

**p<0.01

Tablo 7’de görüldüğü üzere özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmesine göre farklılaşmasına ilişkin t testi sonuçlarında beslenme ($t=-2,778$ $p=0,006$), boyutunda farklılaşma vardır. Daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyen çocuğa beslenme boyutunda ebeveyn desteği daha fazladır. Diğer tüm boyutlarla özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ölçek toplamında ($t=-1,503$ $p=0,135$) farklılaşma yoktur. Tablo 8’de özbakım ebeveyn desteğinin gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin anova istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 8*Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteğinin Ebeveynin Gelir Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin ANOVA İstatistikleri*

		KT	Sd	KO	F	P	Farkın Kaynağı
Temizlik ve Düzen	Gruplar arası	1,224	2	0,612	1,641	0,198	
	Gruplar içi	47,714	128	0,373			
	Toplam	48,938	130				
Beslenme	Gruplar arası	5,669	2	2,835	4,158	0,018*	Orta>Düşük

	Gruplar içi	87,261	128	0,682			Orta>Yüksek
	Toplam	92,931	130				
Giyinme	Gruplar arası	4,796	2	2,398	3,326	0,039*	Orta>Yüksek
	Gruplar içi	92,297	128	0,721			
	Toplam	97,093	130				
Dinlenme	Gruplar arası	4,279	2	2,140	1,929	0,149	
	Gruplar içi	141,961	128	1,109			
	Toplam	146,240	130				
Kişisel Güvenlik	Gruplar arası	1,604	2	0,802	1,105	0,334	
	Gruplar içi	92,929	128	0,726			
	Toplam	94,534	130				
Özbakım Becerilerinde Ebeveyn Desteği	Gruplar arası	2,369	2	1,185	2,806	0,064	
	Gruplar içi	54,032	128	0,422			
	Toplam	56,401	130				

*p<0.05

Tablo 8'e göre özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin ebeveynin gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin ANOVA sonuçlarında beslenme ($f=4,158$ $p=0,018$), giyinme ($F=3,326$ $p=0,039$), boyutlarında farklılaşma vardır. Temizlik ve düzen ($F=1,641$ $p=0,198$), dinlenme ($f=1,929$ $p=0,149$), kişisel güvenlik ($f=1,105$ $p=0,334$) boyutlarında ve özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ölçek toplamında ($F=2,806$ $p=0,064$) farklılaşma yoktur. Farkın hangi gruptan farklılaştığı incelendiğinde orta gelir düzeyindeki ebeveynler düşük gelir düzeyindeki ve yüksek gelir düzeyindeki ebeveynlere göre beslenme düzeyinde daha düşük düzeyde, giyinme boyutunda daha yüksek düzeyde özbakım becerilerinde ebeveyn desteği göstermektedir. Özbakım ebeveyn desteğinin ebeveynin yaşı, birliktelik durumu, eğitim durumu, çocuğun kardeş sayısı, doğum sırası ve çocuk bakımında destek alınan kişiye göre farklılaşma olmadığı tespit edilmiştir. Tablo 9'da çocukların sosyal becerilerinin yaşına göre farklılaşmasına ilişkin anova istatistikleri yer almaktadır.

Tablo 9*Sosyal Becerilerin Çocuğun Yaşına Göre Farklılaşmasına İlişkin ANOVA İstatistikleri*

		KT	sd	KO	F	P	Farkın Kaynağı
Başlangıç Becerileri	Gruplar arası	1,264	3	0,421	0,791	0,501	
	Gruplar içi	67,651	127	0,533			
	Toplam	68,915	130				
Akademik Destek Becerileri	Gruplar arası	4,730	3	1,577	3,045	0,031*	66-72 ay > 48-54 ay
	Gruplar içi	65,759	127	0,518			66-72 ay > 55-60 ay
	Toplam	70,489	130				66-72 ay > 61-65 ay
Arkadaşlık Becerileri	Gruplar arası	4,046	3	1,349	2,463	0,065	
	Gruplar içi	69,531	127	0,547			
	Toplam	73,576	130				
Duygularını Yönetme Becerileri	Gruplar arası	5,262	3	1,754	2,521	0,061	
	Gruplar içi	88,384	127	0,696			
	Toplam	93,647	130				
Sosyal Beceriler	Gruplar arası	3,313	3	1,104	2,272	0,083	
	Gruplar içi	61,727	127	0,486			
	Toplam	65,040	130				

*p<0.05

Tablo 9'a göre ANOVA sonucunda sosyal becerilerin, akademik destek becerileri ($F=3,045$ $p=0,031$) boyutunda farklılaşma vardır. Başlangıç becerileri ($F=0,791$ $p=0,501$), arkadaşlık becerileri ($F=2,463$ $p=0,064$), duygularını yönetme becerileri ($F=2,521$ $p=0,061$) boyutlarında ve sosyal beceriler ölçek toplamında ($F=2,272$ $p=0,083$) farklılaşma yoktur. Farklılaşmanın hangi yaş grubundan kaynaklandığı incelendiğinde

öğretmenlere göre, yaşı 66-72 ay olan çocukların akademik destek becerileri 61-65 aylık çocuklardan daha yüksektir. Tablo 10'da cinsiyete ilişkin t testi sonuçları vardır.

Tablo 10

Sosyal Becerilerin Çocuğun Cinsiyetine Göre Farklılaşmasına İlişkin T Testi İstatistikleri

		N	Arit. Ort.	Std. Sapma	t	sd	P
Başlangıç Becerileri	Kız	59	4,280	0,616	2,811	129	0,006**
	Erkek	72	3,929	0,778			
Akademik Destek Becerileri	Kız	59	4,230	0,587	2,781	129	0,006**
	Erkek	72	3,880	0,809			
Arkadaşlık Becerileri	Kız	59	4,256	0,578	3,028	129	0,003**
	Erkek	72	3,868	0,833			
Duygularını Yönetme Becerileri	Kız	59	3,997	0,782	2,268	129	0,025*
	Erkek	72	3,664	0,877			
Sosyal Beceriler	Kız	59	4,191	0,592	2,945	129	0,004**
	Erkek	72	3,835	0,756			

**p<0.01 *p<0,05

Tablo 10.'da çocuğun sosyal becerileri hakkındaki görüşlerin çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmasına ilişkin t-testi sonuçlarında başlangıç becerileri (t=2,811 p=0,006), akademik destek becerileri (t=2,781 p=0,006), arkadaşlık becerileri (t=3,028 p=0,003), duygularını yönetme becerileri (t=2,268 p=0,025) boyutlarında ve sosyal beceriler ölçek toplamında (t=2,945 p=0,004) farklılaşma vardır. Kız çocukların tüm bu boyutlardaki sosyal becerileri erkek çocuklara göre daha yüksektir. Çocuğun sosyal becerileri hakkındaki görüşlerin çocuğun daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmesine göre farklılaşmasına ilişkin t testi sonuçları Tablo 11'dedir.

Tablo 11

Sosyal Becerilerin Çocuğun Daha Önce Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Gitmesine Göre Farklılaşmasına İlişkin T Testi İstatistikleri

		N	Arit. Ort.	Std. Sapma	t	sd	P
Başlangıç Becerileri	Evet	66	4,052	0,801	-0,559	129	0,577
	Hayır	65	4,123	0,651			
Akademik Destek Becerileri	Evet	66	4,034	0,768	-0,054	129	0,957
	Hayır	65	4,041	0,709			
Arkadaşlık Becerileri	Evet	66	4,023	0,804	-0,290	129	0,772
	Hayır	65	4,062	0,701			
Duygularını Yönetme Becerileri	Evet	66	3,779	0,874	-0,477	129	0,634
	Hayır	65	3,850	0,828			
Sosyal Beceriler	Evet	66	3,972	0,752	-0,378	129	0,706
	Hayır	65	4,019	0,663			

*p<0.05

Tablo 11'de görüldüğü üzere çocuğun sosyal becerileri hakkındaki görüşlerin çocuğun daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmesine göre farklılaşmasına ilişkin başlangıç becerileri (t=-0,559 p=0,577), akademik destek becerileri (t=-0,054 p=0,957), arkadaşlık becerileri (t=-0,290 p=0,772), duygularını yönetme becerileri (t=-0,477 p=0,634) boyutlarında ve sosyal beceriler ölçek toplamında (t=-0,378 p=0,706) farklılaşma yoktur.

Tablo 12

Çocukların Sosyal Becerilerinin Öğretmenin Daha Önce Okul Öncesi Eğitimde Sosyal Beceri Konulu Bir Eğitime Katılma Durumuna Göre Farklılaşmasına İlişkin T Testi İstatistikleri

		N	$\bar{X}$	SS	T	sd	P
Başlangıç	Evet	92	4,133	0,746	1,112	129	0,268
Becerileri	Hayır	39	3,979	0,681			
Akademik Destek	Evet	92	4,119	0,781	1,958	129	0,052
Becerileri	Hayır	39	3,846	0,583			
Arkadaşlık	Evet	92	4,109	0,809	1,561	129	0,121
Becerileri	Hayır	39	3,886	0,576			
Duygularını	Evet	92	3,946	0,882	2,792	129	0,006**
Yönetme Becerileri	Hayır	39	3,504	0,680			
Sosyal Beceriler	Evet	92	4,077	0,761	2,044	129	0,043*
	Hayır	39	3,804	0,519			

**p<0.01

*p<0.05

Tablo 12’ de görüldüğü üzere çocuğun sosyal becerileri hakkındaki görüşlerin öğretmenin daha önce okul öncesi eğitimde sosyal beceri konulu bir eğitime katılma durumuna göre farklılaşmasına ilişkin t testi sonuçlarında duygularını yönetme becerileri (t=2,792 p=0,006) boyutunda ve sosyal beceriler ölçek toplamında (t=2,044 p=0,043) farklılaşma vardır. Daha önce okul öncesi eğitimde sosyal beceri konulu bir eğitime katılan öğretmenlerin çocukların duygularını yönetme becerileri ve ölçek toplamındaki sosyal becerilerine ilişkin görüşleri eğitime katılmayan öğretmenlere göre daha olumludur. Başlangıç becerileri (t=1,112 p=0,268), akademik destek becerileri (t=1,958 p=0,052), arkadaşlık becerileri (t=1,561 p=0,121) boyutlarında farklılaşma yoktur. Benzer şekilde kardeş sayısı, doğum sırası, önceki okul öncesi eğitim deneyimi, anne babanın yaşı, birliktelik durumu ve gelir durumuna göre farklılaşma göstermemiştir.

TARTIŞMA, SONUÇ ve ÖNERİLER

Araştırmada çocukların özbakım becerilerini destekleyen ebeveyn uygulamaları çeşitli demografik özellikler açısından incelenmiş ve özbakım becerilerini destekleyen ebeveyn uygulamalarının çocukların sosyal becerisi üzerinde etkili olup olmadığı araştırılmıştır.

Araştırmaya katılan ebeveynlerin çocukların özbakım becerilerini desteklemede ortalama puanlarına göre orta düzeyde özbakım desteği verdiği, en çok Kişisel Güvenlik boyutunda en az ise Beslenme boyutunda ebeveyn desteği aldığı belirlenmiştir. Orçan Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol (2019) tarafından yapılan çalışmada da orta düzeyde ebeveyn desteği verdikleri, en çok temizlik düzen ve en az kişisel güvenlik boyutunda ebeveyn desteği aldıkları belirlenmiştir. Bu durum ebeveyn desteğinin pandemi koşullarında aynı düzeyde vermelerine karşı ölçeğin boyutlarında farklılaşmaya neden olduğu şeklinde yorumlanabilir. Zhu et al. (2022) öz bakım becerileri ve sosyal becerilerinin, okul öncesi dönemdeki çocuklar için potansiyel zorluk alanları olduğunu belirtmekte ve küçük çocukların öz bakım becerileri hakkındaki değerlerin dünya genelinde farklılık gösterdiğini ifade etmektedir. Bu durum tüm dünyayı etkileyen salgın sürecinde özbakım beceri düzeyleri boyutlarında farklılık görülmesi durumunu olası kılmaktadır. Son zamanlarda yapılan araştırmalar çocukların temel öz bakım becerilerinin geliştirilmesini desteklemek için eğitimciler ve ebeveynler arasında iş birliğinin gerekliliğini vurgulamaktadır (Zhu et al. 2022, Baylon et al., 2024). Bu durumda çalışma sürecinde çocukların sadece ebeveynlerinden destek almalarının da özbakım beceri boyutlarında farklılaşmayı açıklayabilir.

Çalışmaya katılım sağlayan çocukların, Sosyal becerileri düzeylerinin yüksek olduğu görece daha yüksek puan aldıkları boyutun Başlangıç Becerileri, görece daha düşük puan aldıkları boyutun ise Duygularını Yönetme Becerileri boyutu olduğu belirlenmiştir. Özyürek (2015) çalışmasında öğretmenlerin çocukların sosyal beceri görüşlerinin annelerin çocukların sosyal beceri düzeyleri görüşlerinin daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Bu durum çalışmanın öğretmenlerin çocukların sosyal beceri düzeylerini yüksek olarak görmesini açıklamaktadır. Okulda çocukların evdeki davranışlarından farklı davranışlar sergilemesi öğretmenlerinden ve arkadaşlarından etkilenecek davranış değiştirmesi muhtemeldir. Ev ve okul ortamının ve bu ortamlardaki farklı etkileşimlerin çocuk davranışları üzerinde etkili olduğu düşünülmektedir. Gürgen (2019)’de benzer şekilde çalışmasında katılımcı çocukların sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğunu bulmuştur. Çocukların akranlarıyla birlikte okulda kaldıkları süre düşünüldüğünde okulların çocukların en önemli sosyalleşme

ortamları olduğu görülmektedir Pandemi sürecinde çocuklar yüzyüze eğitimden yoksun kalarak uzaktan eğitim sürecine dahil olmuştur. Bu durum çocukların okuldan uzaklaşmasına, evden bile çıkamamaları ise sosyalleşme ihtiyaçlarının tam olarak karşılanmamasına neden olarak deneyim azlığına ve sosyal becerilerde duygu yönetme gibi farklı sosyal beceri boyutlarını etkilediği düşünülebilir (Emin, 2020). Arslan (2021) pandemi sürecinde uzaktan ve yüz yüze okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal becerilerinin karşılaştırdığı çalışmada yüz yüze eğitim alan çocukların sosyal beceri kapsamında incelenen becerilerinin geliştiğini belirlerken uzak eğitim alan çocuklar için bu becerilerin gelişmediği belirlenmiştir. Bu sonuç araştırmada çocukların sosyal beceri boyutlarından duyguları yönetme beceri puanlarının düşüklüğünü açıklamaktadır.

Okul öncesi dönem çocukların özbakım ebeveyn destek düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkisinin incelenmesine ilişkin bulgulara göre; Dinlenme boyutunda özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ile Akademik Destek Becerileri, Arkadaşlık Becerileri, Duygularını Yönetme Becerileri ve Sosyal Beceriler arasında pozitif ilişki olduğu gözlemlenmiştir. Diğer bir ifadeyle çocuğun Akademik Destek Becerileri, Arkadaşlık Becerileri, Duygularını Yönetme Becerileri ve Sosyal Becerileri arttıkça özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinde dinlenme boyutunda artış görülmektedir. Diğer boyutlar bakımından özbakım becerilerinde ebeveyn desteği ile sosyal beceriler arasında ilişki bulunmamaktadır. Dinlenme boyutu; Yatağında uyuması gerektiğini anlama, bitap hissettiğinde kendini dinlendirici bir aktiviteye yönlendirebilme, yorulduğunu fark edebilmesinde ve yorgun olduğunu sözlü ifade edebilme becerilerinden oluşmaktadır (Kılıçgün Yurtsever, 2013). Bu beceriler üzerinde bireysel farklılıkların daha etkili olduğu düşünülmekle birlikte, çocukların evde uzun zaman geçirmesi ve ebeveynlerinin tüm ihtiyaçlarını karşılaması nedeniyle çocuğun dinlenme boyutuna ait becerileri gerçekleştirmelerinde de onları kontrol altına aldıkları düşünülebilir (Arslan, 2021). Ayrıca Covid-19 salgını sırasında uzun süreli evde kalma okul öncesi çocukların uyku düzenlerini bozmuş, daha geç yatış ve uyanış saatleri, daha uzun gece uykusu ve daha kısa gündüz uykuları uyku bozuklukları olarak ortaya çıkmıştır. (Liu et al. 2020; Orgilés et al, 2020). Bu durumda ebeveynlerin dinlenme desteği vermesi muhtemel bir sonuçtur. Çocukların özbakım ebeveyn destek düzeyleri ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin ölçek toplamında farklılaşma göstermemesinin nedenleri ise bu çalışmanın Covid-19 salgını sürecinde gerçekleşmesi ile çocukların uzaktan eğitim aldığı dönemde olması, yüz yüze eğitimin çok kısa süre devam etmesi ile birlikte çocukların okul öncesi eğitim alamaması, eğitim zamanının sınırlı olması ve akranları ile etkileşimlerin sınırlı olması (Güven, 2021), ebeveynlerin çoğunluğunun çocuğun fizyolojik ihtiyaçlarını karşılama konusunda kendilerini yeterli hissetmeleri ile (Battal, Banko, Eroğlu & Akman, 2023; Duran & Ömeroğlu, 2021) hijyene, temizliğe önem verdikleri bu süreçte ebeveynlerin özellikle temizlik alanında daha fazla destek vermek istemesi (Arslan, Yıldız Çiçekler & Temel 2021) gibi sebeplerden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun sosyal beceri düzeyine göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlara göre; beslenme ve giyinme boyutunda farklılaşma saptanmıştır. Ebeveynin görüşüne göre; düşük sosyal becerili çocukların beslenme ve giyinme boyutlarındaki ebeveyn desteği orta ve yüksek sosyal becerili çocuklara göre daha fazla olduğu görülmektedir. Çocukların sosyal beceri düzeyi arttıkça özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin azaldığı söylenebilir. Altaş (2022) ebeveyn ve öğretmenlerin çocukların yaşı ilerledikçe özbakım davranışlarının geliştiğine inandıklarını belirlemiştir. Turan ve arkadaşlarının (2010) yürüttüğü çalışmada annelerin ebeveyn davranışları ile okul öncesine devam eden 5-6 çocuklarının özbakım ve sosyal beceri düzeyleri arasında zayıf ama anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Taşdemir, Yiğitoğlu, Vural & Körükçü (2018), çalışmaları sonucunda; çocuğun sosyal ilişki ve işbirliği seviyesi ile yemek yeme ve giyinme becerileri arasında anlamlı bir ilişki olduğunu saptamışlardır. Özbakım becerileri kazanmak çocukların bağımsızlık düzeyini arttırmaktadır. Hem erken çocukluk döneminde hem de ileriki yaşam döneminde bağımsızlık özbakımda ve karar vermede bağımsızlıkla mümkündür(Ograjšek & Laure, 2023). Bağımsızlık düzeyini arttırmış çocuklar sosyal ortamlarda bakım veren kişiye daha az ihtiyaç duyacak, dolayısıyla akranlarıyla daha fazla vakit geçirmeye fırsat bulacaktır. Özbakım becerileri ile sosyal becerilerin birbirini etkilediği düşünüldüğünde; sosyal becerileri artan çocukların özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin azalmasının beklenen bir sonuç olduğu söylenebilir.

Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun yaşına göre farklılık gösterip göstermediğine bakılmış olup; Temizlik ve düzen, beslenme, giyinme boyutunda çocuğun yaşının değişmesine bağlı olarak özbakım becerilerini destekleyen uygulamaların değiştiği fakat dinlenme ve kişisel güvenlik boyutlarında çocuğun yaşının özbakım becerisini destekleme uygulamalarının üzerinde etkisi olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ebeveynler yaşları 55-60 ay olan çocukları, yaşları 61-65 ay ve 66-72 ay olan çocuklara göre daha fazla özbakım becerilerini desteklediği görülmektedir. Ebeveynlerin küçük yaştaki çocuklarına özbakım becerilerini destekleme uygulamalarının daha fazla olduğunu yaşlarının arttıkça bu desteklemenin azaldığı görülmektedir. Hiçbir çocuk diğeriyle aynı gelişim hızını göstermemekle birlikte, her çocuğun kendine haz özel bir gelişim hızı vardır. Bununla birlikte, çocukların çoğunun belirli beceri ve davranışlara ulaştığı,

belirlenmiş gelişim aralıkları bulunmaktadır. Gelişim aralıklarında çocukların gelişimsel özellikleri artmaktadır (İşmen Gazioğlu, 2019). Bu durum çocukların yaşlarının ilerlemesiyle gelişimlerinin de geliştiğinin ve bakım veren kişiye daha az muhtaç olmalarından kaynaklanabilir. Dinçer, Demiriz ve Ergül (2017), Orçan Kaçan vd.'nin (2019), yürüttükleri çalışma sonuçları da yaş arttıkça, özbakım beceri düzeyinin arttığını göstermektedir.

Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun cinsiyetine göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlara göre dinlenme boyutunda farklılaşma olduğu sonucuna varılmıştır. Ebeveynler, kız çocuklara erkek çocuklara göre dinlenme boyutunda daha fazla destek olmaktadır. Taşdemir Yiğitoğlu, Vural & Körükçü (2018) çalışmalarında kız çocuklarının erkek çocuklara göre giyinme ve yemek yeme becerisinde daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmış dolayısıyla mevcut araştırma sonucu bu bulgusuyla farklılık göstermektedir. Literatürde cinsiyet faktörünün özbakıma etkisi olmadığı sonucuna ulaşan çalışmalar mevcuttur. (Çetin Doğan & Koçer, 2020, Demiriz & Dinçer, 2001; Orçan, Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol, 2019). Öz bakım becerilerinin edinimi ve öz bakım alışkanlıklarının kazanımında cinsiyet rolünün biyolojik yönü, geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri, çocukların ailedeki aynı cinsiyetteki bireyleri gözlem yoluyla model almaları gibi bir çok etmen etkili olabilir (Çetin Doğan & Koçer, 2020). Ayrıca ebeveynlerin pandemic sürecinde çocuklara sağladığı eğitim ve rehberlik, cinsiyete bağlı farklılıkların etkisini değiştirebilir. Kız çocuklarının annelerini daha çok model aldığı, aile içinde çocuk ile etkileşimde bulunan ebeveynlerin çocuklar ile ilgilendikleri alanların farklılıklar gösterebildiği ve çocukların günlük ve rutin bakımlarının genellikle anneler tarafından gerçekleştirildiği düşünüldüğünde annelerin ve babaların pandemi sürecinde günlük rutinlerinin değişmesinin kız çocuklar tarafından bu değişimin model alınmasıyla da açıklanabilir (Özgider, 2013). Çalışma bulgusunun literatürdeki çalışmalardan farklılaşmasının sebebi olarak pandemi sürecinde çocukların evde geçirdikleri süre içerisinde bu becerilerini geliştiremedeki ebeveyn desteğine bağlanabilir.

Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin çocuğun okul öncesi eğitim deneyiminin olmasına göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlarda sadece beslenme boyutunda farklılaşma olup, temizlik düzen, giyinme ve kişisel güvenlik boyutunda bir farklılaşma tespit edilememiştir. Daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmeyen çocuğa beslenme boyutunda ebeveyn desteği daha fazladır. Okul öncesi eğitimin amaçları kapsamında olan; çocuğu bir üst eğitime hazırlamak, onların bedensel, zihinsel ve duyu gelişimini desteklemek ve çocuklara özbakım becerilerini kazandırmak (MEB; 2013) ilkeleri göz önüne alındığında daha önce okul öncesi eğitim alan çocukların ebeveyn desteğinin azalması beklendik bir sonuçtur. Bierman, Domitrovich & Welsh (2008) Okul öncesi eğitime katılan çocukların özbakım becerilerinde daha bağımsız oldukları ve sosyal becerilerin erken yaşlarda daha iyi geliştiğini bulmuştur. Çalışmayla paralellik gösteren Dinçer, Demiriz & Ergül'ün (2017) ve Orçan vd., (2019)'nin çalışmalarında daha çok yıl okul öncesine devam eden çocukların daha az yıl okul öncesinde eğitim alan çocuklara göre; özbakım becerilerinin daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Özbakım becerilerinde ebeveyn desteğinin ebeveynin gelir durumuna göre farklılaşmasına ilişkin sonuçlara göre; orta gelir gurubundaki ebeveynler düşük ve üst gelir düzeyindeki ebeveynlere göre beslenme düzeyinde daha düşük düzeyde, giyinme boyutunda daha yüksek düzeyde özbakım desteği sağlamaktadır. Çocukların beslenme alışkanlıkları üzerinde ailelerin sosyoekonomik düzeyi etkili olmaktadır. Doğanay (2022) çalışmasında ailenin aylık gelirinin çocukların özbakım becerileri üzerine etkisini analiz etmiş ve ailenin aylık geliri bakımından çocuğun özbakım becerilerinden yemek yeme ve giyinme-soyunma becerilerine etki ettiğini bulmuştur. Yemek yeme becerisi bakımından gelir düzeyi düşük olan ebeveynlerin, geliri orta ve yüksek olan ebeveynlere göre ölçekte yer alan maddelere daha az katıldıklarını; giyinme-soyunma becerisi bakımından tam tersi bir durum olduğu sonucuna ulaşmıştır. Her ebeveyn çocuğu için en iyisini ister. Ancak beslenme çocuk için yaşama ve sağlıklı olması için gerekli görülürken kendileri de çocukları ile aynı imkanlara sahip olduklarından ebeveynler yapabilecekleri bir şey olmadığı şeklinde algılayabilirler. Bu duygusal yetersizliği çocuğun giyimine soyunmasına destek olarak çocuklarını duygusal olarak destekleyerek gidermeye çalışabilirler. Ayrıca Orçan, Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol, (2019) sosyoekonomik durumun çocukların öz bakım becerilerini doğrudan etkileyen bir faktör olmadığını ifade etmiştir. Ancak pandemi sürecinde bu dolaylı etkinin çocuklarla ebeveynlerin daha çok vakit geçirme ve yakından ilgilenme fırsatı olduğu düşünülürse çocukların giyinmesine destek vermelerine sebep olduğu düşünülebilir.

Çocuğun sosyal becerileri hakkındaki görüşlerin çocuğun yaş düzeylerine göre sosyal becerilerinin farklılaşmasına ilişkin sonuçlara göre; yaşı 66-72 ay olan çocukların akademik destek becerileri 61-65 aylık çocuklardan daha ileri olduğu fakat başlangıç, arkadaşlık, duygularını yönetme becerileri boyutlarında yaş değişkeninde anlamlı bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Zihinsel ve bilişsel gelişimin yaşıyla arttığı bilinmektedir. Dolayısıyla yaşları daha büyük olan çocukların akademik becerilerde daha başarılı olmasının beklenen bir sonuç olduğu düşünülmektedir. Literatüre bakıldığında Deniz (2019) yaşı ileri

çocukların akademik destek becerileri boyutunda daha başarılı olduğunu ancak duygularını yönetme becerilerinin yaşa göre bir etki göstermediği bulgusunu saptamıştır. Santos et al. (2020), Santos et al. (2014) ve Sarı (2007) ise araştırmasında yaş ilerledikçe sosyal becerilerin geliştiğini ortaya koymuştur.

Çocuğun cinsiyetine göre sosyal becerilerinin farklılaşmasına ilişkin sonuçlara göre; kızların sosyal becerileri, erkeklere oranla daha yüksektir. Kız çocuklarının sosyal becerilerinin erkeklere oranla daha iyi düzeyde belirlenmesinin birçok nedeni olabilir. Bunlardan biri kız çocuklarının dil gelişiminin erkek çocuklardan daha erken gelişmesidir (Denham et al, 2003). Von, Grunigen, Perren, Nagele & Alsaker (2010), dil becerileri zayıf olan çocukların daha az iletişim kurabildiklerini ve bu çocukların akranları tarafından daha az kabul görmelerine neden olduğunu bildirmiştir. Buna göre dil gelişimi sosyal becerileri doğrudan etkilemektedir. Dil gelişimi yüksek olan çocuklar; kendilerini daha rahat ifade edebilir, duygularını karşı tarafa doğru aktarabilir. Diğer bir neden kız çocuklarının erkek çocuklara göre daha erken olgunlaşması, toplumsal cinsiyet rolleri açısından, toplumun kız çocuklarına daha çok sorumluluk yüklemesi ve kız çocuklarından daha beklenti içinde olmaları olabilir. Abdi (2010), anaokuluna giden İranlı çocukların sosyal becerilerinde, akademik yeterliliklerinde ve davranış problemlerinde ebeveyn ve öğretmen derecelendirmelerine göre cinsiyet farklılıklarını incelediği çalışmasında kız çocuklarının daha yüksek sosyal beceriye sahip olduğunu ve bunun nedeninin toplumsal cinsiyet rolleri olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bir diğer çalışmada Zhu, Tanaka, Tomisaki, Watanabe, Sawada, Li & Anme (2022) Japon okul öncesi ortamlarında sosyal becerilerde erken öz bakım yeteneğinin rolünü belirlemek amacıyla yürüttükleri çalışmalarında cinsiyet değişkeninin sosyal beceriler üzerinde etkisi olduğunu, kızların erkeklere oranla daha gelişmiş sosyal becerilere sahip olduğunu saptamışlardır. Kılınç (2016) kızların sosyal beceri düzeylerini daha yüksek olduğunu belirlerken, Bierhoff (2002)'de, sosyal beceri davranışlarından yardımlaşma, sıra bekleme, yönergeler uyma vb. davranışları kızlarda daha çok görüldüğünü ifade etmiştir.

Çocuğun daha önce okul öncesi eğitim kurumuna gitmesine göre sosyal becerilerinde farklılaşma yaratmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Durumun ebeveynlerin çocuklarına evde sosyal becerilerini geliştirebilecekleri ortamlar sağlayabildikleri ve sosyal becerilerini geliştirebilecekleri uygulamalar yapmış olmalarından kaynaklandığı düşünülmektedir. Özbey (2009) ve Ekici (2015) çalışmalarında okula devam süresinin sosyal beceriler üzerine etkisi olmadığını savunmaktadır. Ancak literatürde sosyal beceri düzeyi okul öncesi eğitim deneyimi olanların olmayanlara göre daha yüksek olduğunu belirten araştırmalarda mevcuttur. Atılğan (2001) ve Keçecioğlu (2015) çocukların okul öncesi eğitim alma ve eğitime devam sürelerinin sosyal becerilerini etkilediğini tespit etmişlerdir. Tüm bu bilgiler ışığında okul öncesi eğitimin sosyal beceri gelişimine tek başına yeterli olmadığı, bilinçli ebeveyn davranışlarının ve çocukların sosyal becerilerini geliştirebilecekleri ortamlar sağlamanın da sosyal beceri gelişimi üzerinde katkı sağladığı şeklinde yorumlanabilir.

Öğretmenlerin sosyal beceri eğitimi almasının ölçek toplamında ve çocukların duyguları yönetme becerileri boyutunda anlamlı bir fark yarattığı belirlenmiştir. Buna ilaveten öğretmenin eğitim düzeyine göre çocukların sosyal becerilerinin etkilenmediği bulgusuna ulaşılmıştır. Durumun öğretmenlerin deneyim sürelerine bağlı olabileceği ve öğretmenlerin spesifik olarak sosyal beceri eğitimi almasının eğitim düzeyinden daha etkili olabileceği sonucunu düşündürmektedir. Tanrıoğlu, (2014), Okul öncesi çocukların içinde bulundukları sosyokültürel ortamların sosyal beceri ile olan ilişkisini incelediği çalışmasında öğretmenlerin sosyal beceri eğitimi almasının çocukların lehine etkisi olduğu sonucuna ulaşmıştır. Hennessey (2007) Açık Grup Programı (OCP) olarak isimlendirdiği sosyal yeterliği geliştirici programını okula giden çocuklara uygulayarak programın etkililiğini incelediği çalışması sonucunda sosyal beceri eğitimi alan çocukların sosyal becerilerinin arttığını gözlemlemiştir. Çocukların sosyal ve duygusal yeterlilik sergileyebilmek için ihtiyaç duyduğu karmaşık becerilerin anlaşılması, öğretmenlerin çocuklara destek olmalarına yardımcı olacak stratejileri kullanmaları ile ilgilidir. Bu stratejileri geliştirici eğitim almaları onların uygulamalarını etkilemektedir (Morkel & McLaughlin, 2015, Van der Koot et al. (2017). Gürgen (2019), okul öncesi çocukların öğretmenleriyle kurdukları ilişki ile sosyal becerileri arasındaki ilişkiyi araştırdığı çalışmasında, öğretmenleri sosyal beceri eğitimine katılmış öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinde artış gözlemlemiştir. Bu araştırmalar mevcut araştırma bulgularını desteklemektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda araştırmacılara, öğretmen ve ailelere aşağıdaki öneriler verilmiştir.

Sosyal beceriler ve özbakım ebeveyn desteği ilişkisi incelenmiş uygulanan ölme araçlarının toplam puan genelinde anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Özbakım becerileri ile sosyal beceriler arasındaki ilişkiyi inceleyen başka çalışmaların yapılması önerilmektedir. Çünkü pandemi süreci hayatımızda birçok değişiklikler yaşamamıza sebep olmuştur. Bu değişimlerin etkisini uzun vadede gözlemlenebileceği düşünülmektedir. Buna ek olarak ailelerin Covid-19 virüsünün bulaş yolunu engellemek amacıyla çocukların hijyenine ekstra özen gösterdiği, kendi başlarına temizlik yapmalarına izin vermekten çekindiği ve ekstra çocuklara destek verdiği bu dönem dışında araştırma yapılarak sonucun farklılaşıp farklılaşmadığına

bakılmasının önemli olduğu düşünülmektedir. Ayrıca çalışma hem ailenin hem öğretmenlerin ayrı ayrı cevaplayacağı şekilde planlanarak tekrar uygulanabilir. Buna ek olarak araştırmacının çocukların öz bakım ve sosyal becerini kendi gözlemleyebileceği şekilde planlanabilir. Ebeveynlere, okul öncesi yıllarda çocuğun yaşına uygun özbakım becerisini ve sosyal becerilerini geliştirmek için çocuklara uygun modelleme ve uygulama fırsatları sağlaması önerilmektedir. Özbakım konusunda ebeveyn desteğine çocukların yaşı ilerledikçe özbakım becerilerinin arttığı için daha az ihtiyaç duydukları gözlemlenmiştir. Ebeveyn ve öğretmenlerin çocukların yaş düzeyini dikkate alarak çocuğun yaşına uygun özbakım desteğinde bulunmaları önerilmektedir. Cinsiyet ve bireysel farklılıklar göz önüne alınarak, toplumsal cinsiyetle uyumlu özbakım ve sosyal beceri eğitimleri düzenlenmesi ve öğretmenlerin çocukların sosyal beceri ve özbakım becerini geliştirici stratejilerinin arttırılması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Abdi, B. (2010). Gender differences in social skills, problem behaviours and academic competence of Iranian kindergarten children based on their parent and teacher ratings. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 5, 1175-1179.
- Altaş, E.N. (2022). *Investigating preschoolers' self-care behaviors: teacher and parent reports*, (M.S. - Master of Science), Middle East Technical University, Ankara.
- Arslan, H.H. (2021). *Pandemi sürecinde uzaktan ve yüz yüze okul öncesi eğitimi alan çocukların sosyal becerilerinin karşılaştırılması*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Okul Öncesi Eğitimi Bilim Dalı, Malatya.
- Arslan, E., Yıldız Çiçekler, C. & Temel, M. (2021). Parental views on the lives of preschool children in the Covid-19 pandemic process. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(Special Issue), 139-152. <https://dx.doi.org/10.52380/ijpes.2021.8.4.692>
- Atılgan, G. (2001). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden ve etmeyen ilköğretim 1. kademe 1. devre öğrencilerinin sosyal beceri özelliklerinin karşılaştırılması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Bakhtiar, M. I. (2015). Pengembangan video ice breaking sebagai media bimbingan konseling dalam meningkatkan keterampilan sosial. *Jurnal Psikologi Pendidikan & Konseling*, 1(2), 150-162. <https://ojs.unm.ac.id/JPPK/article/view/1816/825>.
- Başal, H.A. (1998). *Okul Öncesi Eğitime Giriş*. Bursa: Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Battal, Ş., Banko Bal, Ç., Eroğlu, E., & Akman, B. (2023). Preschool parenting during pandemic: What are the needs of preschool parents and children? *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 12(3), 634-644. <https://doi.org/10.14686/buefad.1079871>
- Baylon, L.C., Opingo, K. M., Mangubat, R., Espina, R. & Calasang, V. (2024). Impact of parental involvement on self-help skills of kindergarten learners. *Journal of Humanities and Social Sciences Studies*, 6(9),151-156.
- Bierman, K. L., Domitrovich, C. E., & Welsh, J. A. (2008). The role of social-emotional learning in early schooling. *Future of Children*, 18(1), 73-99.
- Bierhoff Hw. (2002). *Prosocial Behavior*. Hove, Uk: Psychology Press,
- Covey, S. R. (1997). *The seven habits of highly effective people*. Terjemahan Budijanto, Jakarta: Binarupa Aksara.
- Çetin Doğan, M. & Koçer, H. (2020). Annelerin 60-66 aylık kız ve erkek çocuklardan öz bakım becerilerine ilişkin beklentileri. *Uluslararası Dil, Eğitim ve Sosyal Bilimlerde Güncel Yaklaşımlar Dergisi(CALESS)*, 2(1), 462-482.
- Denham, S. A., Blair, K. A., Demulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Binbaşı, S. & Queenan, P. (2003). Okul öncesi duygusal yeterlilik: sosyal yeterliliğe giden yol. *Çocuk Gelişimi*, 74(1), 238-256.
- Deniz, U. H. (2019). *60-72 Aylık çocukların sosyal becerilerinin problem çözme becerilerini yordama gücü*, (Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Demiriz, S., Dinçer, Ç. (2001). 5-6 Yaş çocuklarının özbakım becerilerinin cinsiyet ve okul öncesi eğitim alma durumlarına göre incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 150, 11-19.
- Dinçer, Ç., Demiriz, S., & Ergül, A. (2017). Okul öncesi dönem çocukları (36–72 ay) için özbakım becerileri ölçeği-öğretmen formu'nun geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 45(45), 59-78.
- Doğanay, M. (2022). *Okul öncesi eğitim kurumuna devam eden çocuğu olan annelerin ebeveyn tutumları ile çocuklarının özbakım becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Okan Üniversitesi, İstanbul.
- Duran, A., & Ömeroğlu, E. (2021). How parents spent time at home with their preschool-aged children during the COVID-19 pandemic of 2020. *Journal of Early Childhood Research*, 20(1), 13-26. <https://doi.org/10.1177/1476718X211059906>
- Ekici, F. Y. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14), 223- 259.
- Emin, M. N. (2020). Koronavirüs Salgını ve Acil Durumda eğitim. *Seta Perspektif*, 4(5), 1-4.

- Fraenkel, Jack R. & Wallen, Norman E. (2009). *How To Design And Evaluate Research In Education* (Vol 7. P.429). New York: Mcgraw-Hill.
- Friend, M. (2008). Co-Teaching: a simple solution that isn't simple after all. *Journal Of Curriculum And Instruction*, 2(2), 9-19.
- Gürgen, F.(2019) *Okul öncesi eğitimi öğretmenlerin çocuklarla kurdukları ilişki ile çocukların sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Aksaray Üniversitesi, Aksaray.
- Güven, G. (2021). Covid-19 Pandemi Ve Karantina Sürecinde Okul Öncesi Dönemdeki Çocukların Sosyal Becerilerinin Desteklenmesi: Ev Temelli Sosyal Beceri Destek Programının Etkileri. 3. *Uluslararası Eğitim Araştırmaları ve Öğretmen Eğitimi Kongresi*, 156-164, Uşak, Turkey.
- Hegazy, S., Baraka, N. (2021). Effectiveness of promoting mothers' caring practices regarding their down syndrome children on the family coping. *American Journal Of Nursing*, 9(2), 53-63.
- Hennessey, B.A. (2007). Promoting social competence in school-aged children:the effects of the open circle program. *Journal Of School Psychology*, 45 (3), 349–360.
- Hosokawa, R., Matsumoto, Y., Nishida, C., Funato, K. & Mitani, A. (2024). Enhancing social-emotional skills in early childhood: intervention study on the effectiveness of social and emotional learning. *BMC psychology*, 12(1), 1-19.
- İşmen Gazioğlu, A, E. (2019). *Hayatın ilk çeyreği (0-18 yaş gelişimi)*, Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ankara.
- Jimerson, M. (2022). *Examining parental perceptions and experiences regarding social skills interventions for children with autism spectrum disorder* (Dissertations and Theses) Mexico University, Mexico.
- Kandır, A. & Alpan, Y. (2008). Okul öncesi dönemde sosyal-duygusal gelişime anne-baba davranışlarının etkisi. *Aile ve Toplum*, 4 (1), 33-38.
- Karasar, N. (2005). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Keçecioğlu, Ö. (2015). *MEB okul öncesi eğitim programı ve montessori yaklaşımına göre eğitim alan 5 yaş çocuklarının sosyal becerilerinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Kılıçgün Yurtsever, M. (2013). Özbakım becerilerinde ebeveyn desteği envanterinin (obede) geliştirilmesi ve standardizasyonu. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (Kefad)*, 14(3), 19-36.
- Kılınç, N. (2016). *5-6 yaş çocuklarının sosyal beceri ve problem davranışları ile oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Karabük Üniversitesi, Karabük.
- Kolb, S. M., Hanley, Maxwell, C. (2003). Critical social skills for adolescents with high incident disabilities: parental perspectives. *Exceptional Children*, 69, 163–180.
- Liu, Z., Tang, H., Jin, Q., Wang, G.,Yang, Z., Chen, H., Yan, H., Rao, W. & Owens,J. (2020) Sleep of preschoolers during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak. *Journal of Sleep Research*,1-7. <https://doi.org/10.1111/jsr.13142>
- Martinez-Yarza, N., Santibañez, R. & Solabarrieta, J. (2023). A systematic review of instruments measuring social and emotional skills in school-aged children and adolescents. *Child Indicators Research*, 16(4), 1475-1502.
- MEB. (2013). *Okul öncesi eğitim programı*. Ankara: Meb Basımevi.
- Morkel, V. and McLaughlin T. (2015) Promoting social and emotional competencies in early childhood: strategies for teachers. *Kairaranga*, 16 (1), 45-51.
- Orçan Kaçan, M., Ata, S., Kimzan, İ., & Karayol, S. (2019). Bazı değişkenlere göre annelerin çocuklarının özbakım becerilerini destekleme uygulamaları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (52), 428-446 <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Maeuefd/Issue/49455/495352>
- Orgilés M, Morales A, Delvecchio E, Mazzeschi C. & Espada J.P. (2020). Immediate psychological effects of the covid-19 quarantine in youth from Italy and Spain. *Front Psychol*. 11:579038. doi: 10.3389/fpsyg.2020.579038
- Ograjšek, S. & Laure M.(2023). Parents' Perceptions On Early Childhood Independence In Self-Care And Doing Chores, Licardo, M., Mezak, J. and Gencel, İ. E. (Ed.), *Teaching for the Future in Early Childhood Education*, (s.151-169). University of Maribor University Press, Maribor, Slovenia. DOI <https://doi.org/10.18690/um.pef.2.2023.10>, ISBN 978-961-286-707-2
- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin Akduman, G., Günündi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H., Karayol, S. (2014). Okul Öncesi Sosyal

- Beceri Değerlendirme Ölçeği Öğretmen Formunun Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Analizleri. *21. Yüzyılda Eğitim ve Toplum Eğitim Bilimleri ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3 (8), 37-46. <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Egitim Vetoplum/Issue/5125/69800>
- Önder, A. (2003). *Okul öncesi çocukları için eğitici drama uygulamaları*. İstanbul: Morpa.
- Özbey, S. (2009). *Anaokulu ve anasınıfı davranış ölçeğini'nin (pkbs-2) geçerlik ve güvenirlilik çalışması ve destekleyici eğitim programının etkisinin incelenmesi*. (Doktora Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Özgider, N. (2013). Anne-baba ile okul öncesi çocuk arasındaki ilişki. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 5(4), 420-440.
- Özyürek, A. (2015). Okul öncesi çocukların sosyal beceri düzeyleri ile anne tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(206), 106-120.
- Paz, T. R. U., Mosqueira, M. A. A. & Ugarte, M. G. M. (2021). Systematic review of strategies for developing social skills in education. *Sinergias Educativas*, 5(3), 48-64. <http://Portal.Amelica.Org/Ameli/Jatsrepo/382/3821677005/Index.Html>
- Sa'diyah, R. (2017). Pentingnya melatih kemandirian anak. *Jurnal Kordinat*, 16(1), 31-46. <https://doi.org/10.15408/Kordinat.V16i1.6453>
- Santos, A. J., Daniel, J.R., Antunes, M., Coppalla, G., Trudel, M. & Vaughn, B. E. (2020). Changes in preschool children's social engagement positively predict changes in social competence: a three-year longitudinal study of portuguese children. *Social Development*, 29, 544-563.
- Santos, A. J., Vaughn, B. E., Peceguina, I., Daniel, J.R. & Shin, N. (2014). Growth of social competence during the preschool years: a 3-year longitudinal study. *Child Development*, 85(5), 2062-2073.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisini incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Suud, F. M. (2017). Pengembangan keterampilan sosial anak usia dini (analisis psikologi islami). *Jurnal Komunikasi Dan Pendidikan Islam*, 6(2), 227-253.
- Takahashi, Y., Okada, K., Hoshino, T. & Anme, T. (2015). Developmental trajectories of social skills during early childhood and links to parenting practices in a japanese sample. *Plos One*, 10(8), E0135357.
- Tanrıöğen, Y. (2014). *Okul öncesi dönemi çocukların yaşadıkları sosyo-kültürel ortamların sosyal beceri ile olan ilişkisinin değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Pamukkale Üniversitesi, Pamukkale.
- Taşdemir Yiğitoğlu, G., Kıray Vural, B., & Körükçü, Ö. (2018). 4-5 Yaş grubu çocukların sosyal gelişim düzeyleri ile özbakım becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26(3), 897-905.
- Turan, T., Kartal, A., Kuzu Kurban N., Zencir M., & Acun Kapıkıran N. (2010). *Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin ebeveyn davranışlarının çocuklarının özbakım ve sosyal becerileri ile ilişkilerinin incelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi Başlangıç Seviyesi Projesi, Denizli.
- Van der Koot, L. M. P. H., & colleagues. (2017). Promoting social and emotional competence in preschool children: Insights from research and practice. *Early Child Development and Care*, 187(9), 1444-1455.
- Von Grunigen, R., Perren, S., Nagele, C. & Alsaker, F. D. (2010). Immigrant children's peer acceptance and victimization in kindergarten: the role of local language competence. *British Journal Of Developmental Psychology*, 28(3), 679-697.
- Zhu, Z., Tanaka, E., Tomisaki E., Watanabe, T., Sawada, Y., Li, X., Jiao, D., Ajmal, A., Matsumoto, M., Zhu, Y., & Anme, T. (2022). Do it yourself: The role of early self-care ability in social skills in Japanese preschool settings. *School Psychology International*, 43 (1), 71-87.

Investigation of The Relationship Between Self-Care Parental Support Levels and Social Skills of Preschool Children

Şenay Bulut Pedük^{1*}
İpek Bakar²

¹Trakya University, Department of
Preschool Education, Edirne, Türkiye
senaybulutpeduk@trakya.edu.tr

²Fatih Kindergarten, Tepeköy Mah.
Muradiye Cad. No 2/1 İzmit/Kocaeli,
Türkiye
ipekbkt95@gmail.com

*Corresponding Author

Received: 16.10.2024
Accepted: 22.01.2025
Available Online: 30.04.2025

Abstract: The aim of this research is to examine the relationship between self-care skills and social skills of children attending preschool education. The study was designed using the relational survey model, which is one of the quantitative research methods. The study group consists of teachers and parents of children aged 4–6 attending kindergartens in the province of Edirne. In the collection of data, the "Parental Support in Self-Care Inventory," the "Social Skills Scale," and the general information forms for parents and teachers developed by the researchers were used. The research findings indicate that parental support in self-care varies according to the child's age, gender, previous preschool education experience, and the parents' income level; social skills vary according to the child's age, gender, previous preschool education experience, the person providing support in child care, the educational level of the parents, and the teacher's experience in social skills training; and that parental support in self-care varies in the dimensions of Feeding and dressing according to the child's level of social skills.

Keywords: Self-Care Skill, Social Skill, Preschool Children

INTRODUCTION

Self-care skills acquired during early childhood are among the most important steps in children's journey toward independence. This independence lays the foundation for children to establish healthy and positive social relationships in later years. In this context, it is a critical requirement for healthy development at both individual and societal levels that every developmentally typical child acquires self-care skills (Orçan, Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol, 2019).

Self-care skill is the ability of an individual to independently carry out the basic care activities necessary for sustaining life. These skills include personal care, hygiene, dressing, feeding, leisure, and rest. Acquiring these skills enables individuals to live more independently and with a higher quality of life (Friend, 2008). However, self-care skills should not be limited to the ability to meet daily needs. Acquiring these fundamental skills also contributes to success in other developmental domains; while supporting children's physical (fine and gross motor skills) and mental (problem-solving, decision-making) development, it also contributes positively to their social (friendship relations) and emotional (self-confidence) growth (Önder, 2003; Kandır & Alpan, 2008). As children grow, they develop these skills. Until the age of two, children lack the maturity to care for themselves and therefore need the assistance of an adult (Hegazy & Baraka, 2021). After age three, it is expected that adults gradually reduce their assistance and help children recognize their personal care skills. In children aged five to six, efficient, coordinated, controlled, and advanced movements are observed, and at these ages, it is important to turn skills such as eating, hygiene, dressing, and undressing into "basic habits." The importance of parental support in children's independence cannot be denied. Especially in acquiring self-care skills, the role of parents is significant. However, excessive support from parents may hinder children from developing these skills. Instead of helping them at every step, allowing children to take on responsibilities and do what they are capable of on their own can contribute to raising more independent individuals (MEB, 2013).

Performing routine activities of daily life is critically important for a child's well-being and self-esteem (Hegazy & Baraka, 2021). Acquiring self-care skills, which are part of daily routines, positively contributes not only to the child's physical health but also to their personality development, influencing social behaviors

that help the child interact appropriately with others in society. Self-care skills are a process that progresses alongside social development—both nourishing and completing one another (Takahashi, Okada, Hoshino & Anme, 2015). In this regard, teaching and reinforcing social skills, being informed about children's levels of social skills, addressing deficiencies, and supporting self-care skills alongside social skills are important in helping children develop socially appropriate behaviors and become independent, confident individuals. Teaching self-care skills to children who need them should also be prioritized (Paz, Mosqueira & Ugarte, 2021).

Ages four to five are a critical period for the development of social skills. During this time, children significantly develop emotional understanding and expression, relationship-building, and self-regulation skills. This period, described as a transitional phase, forms the basis for developing essential social-emotional competencies. Especially between the ages of four and five, children experience rapid growth in emotional recognition, empathy, and self-regulation, while also beginning to understand social rules and others' perspectives. These skills play a key role in later academic success, interpersonal relationships, and psychological adjustment (Hosokawa, Matsumoto, Nishida, Funato & Mitani, 2024). People need to learn how to face various situations in their social environments, how to deal with each situation, and how to make the right decisions in relationships. This learning is related to social skills. Shared situations help children develop thinking skills and attitudes applicable in social contexts and turn them into personal traits (Sa'diyah, 2017), preparing them to think independently (Covey, 1997). Children's independence is associated with their attitudes that influence how they understand environmental demands and adapt their behavior accordingly, as well as their self-confidence, social and interpersonal skills. Developing children's social skills at an early age supports their rational thinking, decision-making for their future, and understanding of themselves and others (Suud, 2017). Children with better social skills will be able to manage their lives more effectively by choosing and implementing appropriate attitudes based on environmental demands. They will adapt to societal standards, select appropriate communication methods, build relationships with others, and show appreciation (Bakhtiar, 2015).

The term "social skills" is behavioral and refers to types of behaviors individuals need to develop to successfully participate in various social situations. Social skills (also referred to as non-cognitive skills) include the ability to regulate emotions, cooperate with others, and achieve goals (Martinez-Yarza, Santibáñez & Solabarrieta, 2023). It is necessary to develop social skills in children so that they become individuals who possess appropriate thoughts, behaviors, and attitudes aligned with societal expectations, can express themselves easily, have self-control, are independent, academically successful, entrepreneurial, and able to work and live in harmony with others (Başal, 1998). The early development of social skills supports psychological well-being, resilience, and mental health (Kolb, Hanley & Maxwell, 2003).

The aim of this study is to examine the relationship between self-care skills and social skills in preschool children. For children to develop self-care skills, a supportive environment that also encourages independence is necessary. How caregivers support children without being overly involved plays a critical role in acquiring these skills. Excessive support, contrary to expectations, hinders the development of self-care skills. Thus, the first motivation of this study is the question of how certain conditions of caregivers affect children's self-care skills. Understanding the lifelong impact of social skills increases the value of teaching such skills to preschool children. There are many social skills that typically develop naturally during early childhood in normally developing children. These skills, such as joint attention, social reciprocity, and social communication, are often overlooked or underestimated. However, when children and students struggle to exhibit these skills—skills that seem to develop naturally for others—it becomes a point of concern for caregivers, family members, and educators. Understanding the definitions, aspects, and importance of social communication skills can help family members, educators, and children to understand the path to providing appropriate support (Jimerson, 2022). A review of the literature shows that studies on social skills often focus on children with special educational needs. This forms the second motivation of this study.

Although research on preschool children's social and self-care skills has increased in recent years, studies specifically examining the relationship between the two are still quite limited. In the literature, self-care skills are typically studied in relation to special education, and social skills are often examined in the context of problem behaviors. Instead of studies addressing both social and self-care skills together, there are separate studies focusing solely on social development, social skills, or self-care skills in early childhood (Dinçer & Demiriz, 2001; Turan, Kartal, Kuzu Kurban, Zencir & Acun Kapıkıran, 2010). Therefore, examining the relationship between self-care and social skills is considered important. Within the scope of this research, the following questions were addressed:

1. What are the general characteristics of parents, children, and teachers?
2. What is the level of parental support in self-care skills?

3. What is the level of children's social skills?
4. Is there a relationship between parental support in self-care skills and children's social skills?
5. Does parental support in self-care skills vary according to parental characteristics and children's general characteristics (child's age, gender, previous preschool experience, parental income, age, marital status, education level, number of siblings, birth order, and caregiver support)?
6. Do children's social skills vary according to parental characteristics, children's general characteristics, and teacher characteristics (child's age, gender, previous preschool experience, parental income, and teacher's social skills training experience)?

METHOD

Research Model

This research was conducted using the relational research model, which is one of the quantitative research methods. The relational research model, a type of general survey model, aims to determine the presence or degree of change together between two or more variables (Fraenkel & Wallen, 2009; Karasar, 2005). The general aim of the study is to examine the relationship between the level of parental support for self-care skills and the social skills of children attending preschool education.

Study Group

In this research, the study was conducted with the teachers and parents of 4–6-year-old children attending preschool education in the central district of Edirne during the 2021–2022 academic year. The study group consisted of the parents and teachers of 131 preschool children aged four to six, who agreed to participate voluntarily.

In the study aiming to examine the relationship between the level of parental support for self-care skills and children's social skills in children attending preschool education institutions, general information obtained from parents, children, and teachers was examined. Among the participating parents, 42.7% were aged 32–38, 93.1% were the child's mother, and 93.9% of the children lived with both parents. 39.7% of the parents were high school graduates, 81.7% had middle income levels, 71.0% considered themselves knowledgeable about self-care skills, and 49.6% had no one assisting them in childcare. Among the participating children, 55.0% were male, 53.4% were 66–72 months old, 62.6% had two siblings, 46.6% were the first child in the family, 57.3% were evaluated by their parents to have a moderate level of social skills, and 50.4% had previous experience attending a preschool institution. Among the participating teachers, 73.3% were bachelor's degree graduates, and 70.2% had previously attended a training on social skills in preschool education.

Descriptive analysis results related to parental support for self-care skills are presented in Table 1, and the results related to children's social skill scores are presented in Table 2.

Table 1

Descriptive Statistics for Parental Support in Children's Self-Care Skills

Self-Care Skills – Parental Support	N	$\bar{X}$	SS
Personal Safety	131	3,371	0,853
Rest	131	2,912	1,061
Hygiene and Order	131	2,836	0,614
Dressing	131	2,439	0,864
Feeding	131	2,352	0,845
Total Parental Support	131	2,782	0,659

As shown in Table 1, parents provided a moderate level of support for their children's self-care skills ($\bar{X} = 2.782$). The highest level of support was in the personal safety domain ($\bar{X} = 3.371$), while the lowest was in feeding ($\bar{X} = 2.352$).

Table 2

Descriptive Statistics for Children's Social Skill Scores

Social Skills	N	$\bar{X}$	SS
---------------	---	-----------	----

Initial Skills	131	4,087	0,728
Friendship Skills	131	4,042	0,752
Academic Support Skills	131	4,038	0,736
Emotion Regulation Skills	131	3,814	0,849
Social Skills	131	3,995	0,707

As seen in Table 2, children scored the highest in the initial skills dimension ($X = 4.087$) and the lowest in emotion regulation skills ($X = 3.814$). Overall, the children's social skill level was considered high ($X = 3.995$).

Data Collection Tools

In the study, data were collected using the Parental Support Inventory in Self-Care Skills", filled out by parents to assess children's self-care skills; the "Social Skills Scale", filled out by teachers to evaluate children's social skills; the "Parental General Information Form" for demographic information about the parents; and the "Teacher General Information Form" for teacher-related data. The scale was applied to parents based on the belief that a more realistic assessment of self-care skills could be obtained through parental evaluation. The social skills scale was completed by teachers because they can observe the child in a social environment, and to avoid distracting the parents by having them complete a second scale. Permission to use the scales was obtained.

The Parental Support Inventory in Self-Care Skills (ÖBEDE), developed by Kılıçgün Yurtsever (2013), is a 62-item, 5-point Likert-type measurement tool designed to determine the level of parental support for the self-care skills of children aged 36–72 months. The inventory consists of five subdimensions: "Hygiene and Order," "Feeding," "Dressing," "Personal Safety," and "Rest." The total scores obtained from each subdimension indicate the level of parental support provided to the child in self-care skills. The level of assistance provided by parents is rated as follows: "Always help (5 points)," "Frequently help (4 points)," "Sometimes help (3 points)," "Rarely help (2 points)," and "Never help (1 point)." The total score from each subdimension reflects the level of parental support given to the child in self-care skills.

The Preschool Social Skills Assessment Scale – Teacher Form (Osbed), developed by Ömeroğlu et al. (2014) and completed by teachers, consists of 49 items rated on a 5-point Likert scale. The items are categorized into four dimensions: Initial Skills, Academic Support Skills, Friendship Skills, and Emotion Regulation Skills.

The general information forms for parents and teachers were developed by the researchers through literature review and analysis of variables in similar studies. The parent form includes questions about parental characteristics, while the teacher form includes questions about the teacher's educational background and previous training on social skills in early childhood education.

Data Collection and Analysis

Data were collected via an online form created using Google Forms. The link was shared with the school administration, who then ensured that teachers delivered it to parents. Parents completed the form online, and data were collected within one month. During the analysis, data sets were created and tested for normality, confirming that the data followed a normal distribution. For data analysis, descriptive statistics such as mean, standard deviation, percentage, and frequency were used. To analyze the relationship between dependent and independent variables, t-tests, variance analysis (ANOVA), and LSD statistical techniques were applied. The relationships between parental support for self-care and social skills were determined using the Pearson correlation coefficient.

Ethical Permissions of the Research

In this study, research ethics principles were observed, and the necessary ethical approvals were obtained. Ethical approval was granted by the Ethics Committee for Social and Human Sciences Research of Trakya University Rectorate with decision number 2021/02, dated 24/02/2021. During the research process, informed consent was obtained from participants for voluntary participation, in compliance with ethical principles.

FINDINGS

The results of the Pearson Correlation test conducted to determine the relationship between parental support in self-care skills and social skills are presented in Table 3.

Table 3*Correlation Between Parental Support in Self-Care Skills and Social Skills*

		Initial Skills	Academic Support Skills	Friendship Skills	Emotion Regulation Skills	Social Skills
Hygiene and Order	r	-0,141	-0,039	-0,101	-0,050	-0,089
Feeding	r	-0,043	0,044	-0,041	0,058	0,007
Dressing	r	-0,137	-0,091	-0,134	-0,054	-0,111
Rest	r	0,055	,214*	,200*	,261**	,201*
Personal Safety	r	-0,116	0,014	0,011	0,065	-0,004
Total Parental Support	r	-0,086	0,052	0,003	0,092	0,020

** p<0.01 *p<0.05 n=131

As shown in Table 3, there is a positive relationship between parental support in the rest dimension of self-care skills and academic support skills ($r = .214$, $p = .014$), friendship skills ($r = .200$, $p = .022$), emotion regulation skills ($r = .261$, $p = .003$), and overall social skills ($r = .201$, $p = .021$). In other words, children with higher academic support, friendship, emotion regulation, and overall social skills also receive more parental support in the rest dimension. No significant relationship was found between other self-care dimensions and social skills. Table 4 presents the ANOVA statistics regarding the differentiation of parental support in self-care skills according to the child's level of social skills."

Table 4*ANOVA Statistics on Parental Support in Self-Care Skills Based on Social Skill Level*

		KT	Sd	KO	F	p	Source of the difference
Hygiene and Order	Between groups	1,067	2	0,53	1,42	0,244	
	Within groups	47,871	128	0,37			
	Total	48,938	130				
Feeding	Between groups	6,673	2	3,33	4,95	0,008**	Low> Medium
	Within groups	86,258	128	0,67			Low> High
	Total	92,931	130				
Dressing	Between groups	5,869	2	2,93	4,11	0,018*	Low> High
	Within groups	91,224	128	0,71			
	Total	97,093	130				
Rest	Between groups	0,163	2	0,08	0,07	0,931	
	Within groups	146,077	128	1,14			
	Total	146,240	130				
Personal Safety	Between groups	4,018	2	2,00	2,84	0,062	
	Within groups	90,516	128	0,70			
	Total	94,534	130				
Parental Support in Self-Care Skills	Between groups	1,973	2	0,98	2,32	0,102	
	Within groups	54,428	128	0,42			
	Total	56,401	130				

**p<0.01 *p<0.05 1=Low, 2=Medium, 3=High

When Table 4 is examined, it is seen that parental support in self-care skills differs according to the child's social skill level in the feeding ($F = 4.951$, $p = .008$) and dressing ($F = 4.118$, $p = .018$) dimensions. There is no significant difference in the cleanliness and order ($F = 1.426$, $p = .244$), rest ($F = 0.072$, $p = .931$), and personal safety ($F = 2.841$, $p = .062$) dimensions, as well as in the overall self-care parental support score ($F = 2.320$, $p = .102$). When the source of the difference is analyzed, it is observed that, according to parents, children with low social skills receive more parental support in the feeding and dressing dimensions compared to children with medium and high social skills. ANOVA statistics on parental support in self-care skills according to the child's age are presented in Table 5.

Table 5

ANOVA Statistics on the Differentiation of Parental Support in Self-Care Skills Based on the Child's Age

		KT	Sd	KO	F	p	Source of the difference
Hygiene and Order	Between groups	6,072	3	2,024	5,997	0,001**	55-60mo.> 48-54mo
	Within groups	42,865	127	0,338			55-60mo.> 61-65mo
	Total	48,938	130				55-60mo > 66-72mo
Feeding	Between groups	12,727	3	4,242	6,718	0,000**	55-60mo.> 48-54mo
	Within groups	80,203	127	0,632			55-60mo.> 61-65mo
	Total	92,931	130				55-60mo.> 66-72mo
Dressing	Between groups	16,785	3	5,595	8,848	0,000**	55-60mo.> 48-54mo
	Within groups	80,308	127	0,632			55-60mo.> 61-65mo
	Total	97,093	130				55-60mo.> 66-72mo
Rest	Between groups	1,716	3	0,572	0,503	0,681	-
	Within groups	144,524	127	1,138			
	Total	146,240	130				
Personal Safety	Between groups	1,979	3	0,660	0,905	0,441	-
	Within groups	92,554	127	0,729			
	Total	94,534	130				
Parental Support in Self-Care Skills	Between groups	6,163	3	2,054	5,194	0,002**	55-60mo.> 48-54mo
	Within groups	50,238	127	0,396			55-60mo.> 61-65mo
	Total	56,401	130				55-60mo > 66-72mo

** $p < 0.01$

According to Table 5, there are significant differences in the cleanliness and order ($F = 5.997$, $p = .001$), feeding ($F = 6.718$, $p = .000$), and dressing ($F = 8.848$, $p = .000$) dimensions, as well as in the overall parental support for self-care skills ($F = 5.194$, $p = .002$). No significant differences were found in the rest ($F = 0.503$, $p = .681$) and personal safety ($F = 0.905$, $p = .441$) dimensions. When the source of the difference is examined, it is observed that parents provide more support in the cleanliness and order dimension and in the overall self-care skills to children aged 55–60 months compared to children aged 61–65 months and 66–72 months. Similarly, parents provide more support in the feeding and dressing dimensions to children aged 55–60 months compared to those aged 48–54 months, 61–65 months, and 66–72 months. Table 6 presents the t-test statistics regarding the differentiation of parental support in self-care skills based on the child's gender.

Table 6

T-Test Statistics on the Differentiation of Parental Support in Self-Care Skills Based on the Child's Gender

		N	$\bar{X}$	SS	t	sd	P
Hygiene and Order	Girl	59	2,839	0,612	0,050	129	0,961
	Boy	72	2,834	0,619			
Feeding	Girl	59	2,234	0,743	-1,459	129	0,147
	Boy	72	2,449	0,915			
Dressing	Girl	59	2,376	0,691	-0,758	129	0,450
	Boy	72	2,491	0,986			
Rest	Girl	59	3,157	1,072	2,434	129	0,016*

	Boy	72	2,712	1,015			
Personal Safety	Girl	59	3,480	0,866	1,335	129	0,184
	Boy	72	3,281	0,837			
Parental Support	Girl	59	2,817	0,613	0,550	129	0,584
in Self-Care Skills	Boy	72	2,753	0,697			

* p<0.05

When Table 6 is examined, there is a significant difference in parental support in self-care skills based on the child's gender in the rest dimension ($t = 2.434$, $p = .016$). Parents provide more support to girls than boys in the rest dimension. T-test statistics regarding the differentiation of parental support in self-care skills based on whether the child has previously attended a preschool institution are presented in Table 7.

Table 7

T-Test Statistics on the Differentiation of Parental Support in Self-Care Skills Based on the Child's Previous Preschool Attendance

		N	$\bar{X}$	SS	t	sd	P
Hygiene and Order	Yes	66	2,782	0,518	-1,019	129	0,310
	No	65	2,891	0,697			
Feeding	Yes	66	2,154	0,751	-2,778	129	0,006**
	No	65	2,554	0,893			
Dressing	Yes	66	2,329	0,737	-1,486	129	0,140
	No	65	2,552	0,970			
Rest	Yes	66	2,913	0,975	0,007	129	0,994
	No	65	2,912	1,149			
Personal Safety	Yes	66	3,306	0,848	-0,868	129	0,387
	No	65	3,436	0,859			
Parental Support	Yes	66	2,697	0,556	-1,503	129	0,135
in Self-Care Skills	No	65	2,869	0,743			

**p<0.01

As shown in Table 7, the t-test results indicate that parental support in self-care skills differs based on whether the child has previously attended a preschool institution in the feeding dimension ($t = -2.778$, $p = .006$). Children who have not attended preschool receive more parental support in the feeding dimension. No significant differences were found in the other dimensions or in the overall self-care parental support score ($t = -1.503$, $p = .135$). Table 8 presents the ANOVA statistics regarding the differentiation of parental support in self-care skills based on parental income level.

Table 8

ANOVA Statistics on the Differentiation of Parental Support in Self-Care Skills Based on Parental Income Level

		KT	Sd	KO	F	P	Source of the difference
Hygiene and Order	Between groups	1,224	2	0,612	1,641	0,198	
	Within groups	47,714	128	0,373			
	Total	48,938	130				
Feeding	Between groups	5,669	2	2,835	4,158	0,018*	Medium>Low
	Within groups	87,261	128	0,682			Medium>High
	Total	92,931	130				
Dressing	Between groups	4,796	2	2,398	3,326	0,039*	Medium>High
	Within groups	92,297	128	0,721			
	Total	97,093	130				
Rest	Between groups		2	2,140	1,929	0,149	
	Within groups	141,961	128	1,109			
	Total	146,240	130				
Personal Safety	Between groups	1,604	2	0,802	1,105	0,334	

	Within groups	92,929	128	0,726		
	Total	94,534	130			
Parental Support in Self-Care Skills	Between groups	2,369	2	1,185	2,806	0,064
	Within groups	54,032	128	0,422		
	Total	56,401	130			

*p<0.05

According to Table 8, the ANOVA results indicate that parental support in self-care skills differs based on parental income level in the feeding ($F = 4.158$, $p = .018$) and dressing ($F = 3.326$, $p = .039$) dimensions. There are no significant differences in the cleanliness and order ($F = 1.641$, $p = .198$), rest ($F = 1.929$, $p = .149$), and personal safety ($F = 1.105$, $p = .334$) dimensions, nor in the overall self-care parental support score ($F = 2.806$, $p = .064$). When the source of difference is examined, it is observed that parents with a middle income level provide lower support in feeding but higher support in dressing compared to parents with low and high income levels. It was also found that parental support in self-care skills does not significantly differ according to the parent's age, marital status, educational background, number of the child's siblings, birth order, or the presence of a caregiver. Table 9 presents the ANOVA statistics on the differentiation of children's social skills based on age.

Table 9*ANOVA Statistics on the Differentiation of Children's Social Skills Based on Age*

		KT	sd	KO	F	P	Source of the difference
Initial Skills	Between groups	1,264	3	0,421	0,791	0,501	
	Within groups	67,651	127	0,533			
	Total	68,915	130				
Academic Support Skills	Between groups	4,730	3	1,577	3,045	0,031*	66-72 mo. > 48-54 mo.
	Within groups	65,759	127	0,518			66-72 mo. > 55-60 mo.
	Total	70,489	130				66-72 mo. > 61-65 mo.
Friendship Skills	Between groups	4,046	3	1,349	2,463	0,065	
	Within groups	69,531	127	0,547			
	Total	73,576	130				
Emotion Regulation Skills	Between groups	5,262	3	1,754	2,521	0,061	
	Within groups	88,384	127	0,696			
	Total	93,647	130				
Social Skills	Between groups	3,313	3	1,104	2,272	0,083	
	Within groups	61,727	127	0,486			
	Total	65,040	130				

*p<0.05

According to Table 9, the ANOVA results indicate a significant difference in the academic support skills dimension of social skills ($F = 3.045$, $p = .031$). No significant differences were found in the initial skills ($F = 0.791$, $p = .501$), friendship skills ($F = 2.463$, $p = .064$), emotion regulation skills ($F = 2.521$, $p = .061$) dimensions, or in the overall social skills score ($F = 2.272$, $p = .083$). When the source of the difference is examined, it is observed that, according to teachers, children aged 66–72 months have higher academic support skills compared to those aged 61–65 months. Table 10 presents the t-test results related to gender.

Table 10*T-Test Analysis of Gender-Based Variations in Children's Social Skills*

		N	AM	SD	t	sd	P
Initial Skills	Girl	59	4,280	0,616	2,811	129	0,006**
	Boy	72	3,929	0,778			

Academic Support Skills	Girl	59	4,230	0,587	2,781	129	0,006**
	Boy	72	3,880	0,809			
Friendship Skills	Girl	59	4,256	0,578	3,028	129	0,003**
	Boy	72	3,868	0,833			
Emotional Regulation Skills	Girl	59	3,997	0,782	2,268	129	0,025*
	Boy	72	3,664	0,877			
Social Skills	Girl	59	4,191	0,592	2,945	129	0,004**
	Boy	72	3,835	0,756			

**p<0.01 *p<0,05

According to Table 10, the t-test results regarding the differentiation of opinions about children's social skills based on gender show significant differences in the dimensions of initial skills ($t = 2.811$, $p = .006$), academic support skills ($t = 2.781$, $p = .006$), friendship skills ($t = 3.028$, $p = .003$), emotion regulation skills ($t = 2.268$, $p = .025$), and in the overall social skills score ($t = 2.945$, $p = .004$). Girls scored higher than boys in all these social skill dimensions. The t-test results regarding the differentiation of opinions about children's social skills based on whether the child has previously attended a preschool institution are presented in Table 11.

Table 11

T-Test Statistics on the Differentiation of Children's Social Skills Based on Previous Preschool Attendance

		N	AM	SD	t	sd	P
Initial Skills	Yes	66	4,052	0,801	-0,559	129	0,577
	No	65	4,123	0,651			
Academic Support Skills	Yes	66	4,034	0,768	-0,054	129	0,957
	No	65	4,041	0,709			
Friendship Skills	Yes	66	4,023	0,804	-0,290	129	0,772
	No	65	4,062	0,701			
Emotional Regulation Skills	Yes	66	3,779	0,874	-0,477	129	0,634
	No	65	3,850	0,828			
Social Skills	Yes	66	3,972	0,752	-0,378	129	0,706
	No	65	4,019	0,663			

*p<0.05

As shown in Table 11, there are no significant differences in opinions about children's social skills based on whether the child has previously attended a preschool institution. This applies to the dimensions of initial skills ($t = -0.559$, $p = .577$), academic support skills ($t = -0.054$, $p = .957$), friendship skills ($t = -0.290$, $p = .772$), emotion regulation skills ($t = -0.477$, $p = .634$), and the overall social skills score ($t = -0.378$, $p = .706$).

Table 12

T-Test Statistics on the Differentiation of Children's Social Skills Based on Whether the Teacher Has Attended Social Skills Training in Preschool Education

		N	$\bar{X}$	SS	T	sd	P
Initial Skills	Yes	92	4,133	0,746	1,112	129	0,268
	No	39	3,979	0,681			
Academic Support Skills	Yes	92	4,119	0,781	1,958	129	0,052
	No	39	3,846	0,583			
Friendship Skills	Yes	92	4,109	0,809	1,561	129	0,121

	No	39	3,886	0,576			
Emotion Regulation Skills	Yes	92	3,946	0,882	2,792	129	0,006**
	No	39	3,504	0,680			
Social Skills	Yes	92	4,077	0,761	2,044	129	0,043*
	No	39	3,804	0,519			

**p<0.01 *p<0.05

As shown in Table 12, the t-test results indicate that opinions about children's social skills differ based on whether the teacher has previously attended a training on social skills in preschool education, specifically in the emotion regulation skills dimension ($t = 2.792$, $p = .006$) and in the overall social skills score ($t = 2.044$, $p = .043$). Teachers who have participated in such training have more positive opinions about children's emotion regulation skills and overall social skills compared to teachers who have not attended the training. There are no significant differences in initial skills ($t = 1.112$, $p = .268$), academic support skills ($t = 1.958$, $p = .052$), and friendship skills ($t = 1.561$, $p = .121$). Similarly, no differentiation was found based on number of siblings, birth order, previous preschool experience, parental age, marital status, or income level.

DISCUSSION, CONCLUSION AND RECOMMENDATIONS

In the study, parental practices that support children's self-care skills were examined in terms of various demographic characteristics, and it was investigated whether these practices that support self-care skills had an impact on children's social skills.

According to the average scores of the parents who participated in the study, it was determined that they provided a moderate level of support in developing children's self-care skills, with the highest level of parental support observed in the Personal Safety dimension and the lowest in the Feeding dimension. Similarly, in the study conducted by Orçan Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol (2019), it was found that parents also provided moderate support, with the highest support given in the cleanliness and order dimension and the lowest in the personal safety dimension. This situation can be interpreted as the result of providing the same level of parental support under pandemic conditions, yet causing variations in the sub-dimensions of the scale. Zhu et al. (2022) stated that self-care skills and social skills are potential areas of difficulty for preschool children and emphasized that values related to self-care skills in young children vary globally. This makes the occurrence of differences in the dimensions of self-care skill levels during the pandemic, which affected the entire world, quite likely. Recent research emphasizes the necessity of cooperation between educators and parents to support the development of children's basic self-care skills (Zhu et al., 2022; Baylon et al., 2024). In this context, the fact that children received support only from their parents during the study process may also explain the variation observed in the dimensions of self-care skills.

It was determined that the children who participated in the study had high levels of social skills, with the dimension in which they received relatively higher scores being Initial Skills, and the dimension in which they received relatively lower scores being Emotion Regulation Skills. In Özyürek's (2015) study, it was noted that teachers' views on children's social skills were higher than those of mothers regarding the same children. This explains why, in this study, teachers perceived children's social skill levels as high. It is likely that children exhibit different behaviors at school compared to home, and that they may change their behavior under the influence of their teachers and peers. It is considered that the home and school environments, along with the different types of interactions within these environments, have an effect on children's behaviors. Similarly, in Gürgen's (2019) study, it was found that the participating children had high levels of social skills. Considering the amount of time children spend at school with their peers, it is evident that schools are the most significant environments for socialization. During the pandemic period, children were deprived of face-to-face education and became part of the remote learning process. This led to their distancing from school, and their inability to even go outside may have prevented their socialization needs from being fully met, resulting in limited experiences and potentially affecting certain social skill dimensions such as emotion regulation (Emin, 2020). In Arslan's (2021) study, which compared the social skills of children who received preschool education both remotely and face-to-face during the pandemic, it was found that the skills examined within the scope of social skills improved in children who received face-to-face education, whereas these skills did not improve in children who received remote education. This finding explains the low scores in the emotion regulation skill dimension observed in this study.

According to the findings on the relationship between the level of parental support for self-care and social skills of preschool children, a positive relationship was observed between parental support in the rest dimension of self-care skills and Academic Support Skills, Friendship Skills, Emotion Regulation Skills, and

Social Skills. In other words, as a child's Academic Support Skills, Friendship Skills, Emotion Regulation Skills, and Social Skills increase, the level of parental support in the rest dimension of self-care also increases. In terms of other dimensions, no relationship was found between parental support in self-care skills and social skills. The rest dimension consists of the skills of understanding the need to sleep in their own bed, directing themselves toward a relaxing activity when feeling exhausted, being able to notice when they are tired, and verbally expressing their fatigue (Kılıçgün Yurtsever, 2013). While it is thought that individual differences are more influential on these skills, it is also believed that since children spent a long time at home and their parents met all their needs, parents might have taken control over the execution of rest-related skills by the child (Arslan, 2021). Additionally, during the COVID-19 pandemic, prolonged stays at home disrupted the sleep patterns of preschool children, resulting in later bedtimes and wake-up times, longer night sleep, and shorter daytime naps, all of which emerged as sleep disorders (Liu et al., 2020; Orgilés et al., 2020). In this case, it is a probable outcome that parents provided more support in the rest dimension. The lack of differentiation in the overall scale between parental support for self-care and children's social skills may be attributed to the study being conducted during the COVID-19 pandemic, when children were engaged in remote learning, face-to-face education continued for a very short time, preschool education could not be fully received, and the time allocated for education and peer interactions was limited (Güven, 2021). It may also be due to the fact that most parents felt sufficient in meeting the physiological needs of their children (Battal, Banko, Eroğlu & Akman, 2023; Duran & Ömeroğlu, 2021) and because they placed great importance on hygiene and cleanliness during this period, they wanted to provide more support specifically in the area of cleanliness (Arslan, Yıldız Çiçekler & Temel, 2021).

According to the results regarding the differentiation of parental support in self-care skills based on the child's level of social skills, differentiation was observed in the feeding and dressing dimensions. From the parents' perspective, children with low levels of social skills receive more parental support in the feeding and dressing dimensions compared to children with medium and high levels of social skills. It can be said that as children's level of social skills increases, parental support in self-care skills decreases. Altaş (2022) stated that both parents and teachers believe that children's self-care behaviors develop as their age increases. In the study conducted by Turan and colleagues (2010), it was found that there is a weak but significant relationship between mothers' parental behaviors and the self-care and social skill levels of their 5–6-year-old preschool children. As a result of their research, Taşdemir, Yiğitoğlu, Vural & Körükçü (2018) identified a significant relationship between a child's level of social interaction and cooperation and their eating and dressing skills. Gaining self-care skills increases children's level of independence. In both early childhood and later stages of life, independence is possible through autonomy in self-care and decision-making (Ograjšek & Laure, 2023). Children who have increased levels of independence will need less support from caregivers in social settings and therefore will have more opportunities to spend time with their peers. Considering that self-care skills and social skills influence one another; it can be said that it is an expected result that children with increased social skills receive less parental support in self-care skills.

Whether parental support in self-care skills differs according to the child's age was examined; it was concluded that in the dimensions of cleanliness and order, feeding, and dressing, the practices that support self-care skills vary depending on the child's age, whereas in the dimensions of rest and personal safety, the child's age does not have an impact on the practices supporting self-care skills. It was observed that parents provide more support for self-care skills to children aged 55–60 months compared to children aged 61–65 months and 66–72 months. It is seen that parents support self-care practices more for their younger children, and this support decreases as the children grow older. Although no child develops at the same pace as another, each child has a unique developmental rate. However, there are defined developmental intervals in which most children reach certain skills and behaviors. In these developmental intervals, the developmental characteristics of children increase (İşmen Gazioğlu, 2019). This may be due to the fact that as children age, their development progresses, and they become less dependent on the caregiver. The study results conducted by Dinçer, Demiriz & Ergül (2017), and Orçan Kaçan et al. (2019), also show that as age increases, the level of self-care skills increases.

According to the results regarding the differentiation of parental support in self-care skills based on the child's gender, it was concluded that there is a difference in the rest dimension. Parents provide more support in the rest dimension to girls compared to boys. In their study, Taşdemir Yiğitoğlu, Vural & Körükçü (2018) found that girls were more successful than boys in dressing and eating skills; therefore, the findings of the current study differ from this result. There are also studies in the literature that have concluded that the gender factor has no effect on self-care (Çetin Doğan & Koçer, 2020; Demiriz & Dinçer, 2001; Orçan, Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol, 2019). Many factors such as the biological aspect of the gender role, traditional gender roles, and children's modeling of same-gender individuals in the family through observation can influence the

acquisition of self-care skills and self-care habits (Çetin Doğan & Koçer, 2020). In addition, the education and guidance that parents provided to children during the pandemic may have altered the effect of gender-based differences. Considering that girls are more likely to model their mothers, that the areas in which parents interact with children within the family can differ, and that daily and routine care of children is generally carried out by mothers, it can be suggested that the changes in the daily routines of mothers and fathers during the pandemic were modeled by girls, which may explain this finding (Özgider, 2013). The difference between the study finding and those in the literature can be attributed to the parental support in developing these skills during the time children spent at home throughout the pandemic.

According to the results regarding whether parental support in self-care skills differs based on the child's preschool education experience, a difference was found only in the feeding dimension, while no differences were identified in the cleanliness and order, dressing, and personal safety dimensions. Children who had not previously attended a preschool education institution received more parental support in the Feeding dimension. Considering the aims of preschool education, which include preparing children for higher education, supporting their physical, mental, and emotional development, and helping them acquire self-care skills (MEB, 2013), it is an expected result that children who had received preschool education required less parental support. Bierman, Domitrovich & Welsh (2008) found that children who attended preschool education were more independent in their self-care skills and that social skills developed better at early ages. The findings of the studies conducted by Dinçer, Demiriz & Ergül (2017) and Orçan et al. (2019), which are in parallel with the present study, concluded that children who attended preschool education for more years had higher levels of self-care skills compared to those who had fewer years of preschool education.

According to the results regarding whether parental support in self-care skills differs based on the parent's income level, it was found that parents in the middle-income group provided lower levels of self-care support in the Feeding dimension but higher levels of support in the dressing dimension compared to parents in low and high-income groups. The socioeconomic status of families affects children's eating habits. In a study by Doğanay (2022), the effect of a family's monthly income on children's self-care skills was analyzed, and it was found that monthly income influenced children's self-care skills in terms of eating and dressing-undressing abilities. In terms of eating skills, parents with low income were less likely to agree with the items on the scale compared to those with middle and high incomes; whereas, in terms of dressing-undressing skills, the opposite was found. Every parent wants the best for their child. However, since Feeding is considered essential for survival and health, and because they themselves may share similar circumstances with their children, parents may perceive that there is nothing they can do. They may try to compensate for this emotional inadequacy by supporting their children's dressing and undressing, thus providing emotional support. Additionally, Orçan, Kaçan, Ata, Kimzan & Karayol (2019) stated that socioeconomic status is not a factor that directly affects children's self-care skills. However, considering that during the pandemic period, parents and children had more time to spend together and opportunities for close interaction increased, it is thought that this may have led parents to provide more support for their children's dressing skills.

According to the results regarding whether the opinions about children's social skills vary depending on the child's age level, it was determined that children aged 66–72 months were more advanced in academic support skills compared to children aged 61–65 months; however, there was no significant difference in the dimensions of initial skills, friendship skills, and emotion management skills in terms of age variable. It is known that mental and cognitive development increases with age. Therefore, it is considered an expected result that older children are more successful in academic skills. Looking at the literature, Deniz (2019) found that older children were more successful in the academic support skills dimension, but emotion management skills did not show an effect depending on age. Santos et al. (2020), Santos et al. (2014), and Sarı (2007), on the other hand, revealed in their research that social skills develop as age increases.

According to the results regarding the differentiation of children's social skills by gender, girls' social skills are higher compared to boys. There may be several reasons why girls' social skills are found to be at a better level than those of boys. One of these reasons is that girls' language development occurs earlier than that of boys (Denham et al., 2003). Von, Grunigen, Perren, Nagele & Alsaker (2010) reported that children with weak language skills are able to communicate less and are less accepted by their peers. Accordingly, language development directly affects social skills. Children with higher language development can express themselves more comfortably and convey their emotions correctly to others. Another reason might be that girls mature earlier than boys, and in terms of gender roles, society places more responsibility on girls and has higher expectations from them. In a study by Abdi (2010), which examined gender differences based on parent and teacher ratings of the social skills, academic competence, and behavioral problems of Iranian preschool children, it was found that girls had higher social skills, and the reason was attributed to gender roles. In another

study conducted by Zhu, Tanaka, Tomisaki, Watanabe, Sawada, Li & Anme (2022) to determine the role of early self-care skills in social skills in Japanese preschool settings, it was found that gender has an effect on social skills and girls had more developed social skills compared to boys. While Kılınç (2016) stated that girls had higher levels of social skills, Bierhoff (2002) also noted that social skill behaviors such as helping, waiting for their turn, and following instructions were observed more frequently in girls.

It has been concluded that whether the child has previously attended a preschool institution does not create a difference in their social skills. This situation is thought to be due to the fact that parents were able to provide environments at home where children could develop their social skills and engaged in practices that supported such development. Özbey (2009) and Ekici (2015) argued in their studies that the length of school attendance does not affect social skills. However, there are also studies in the literature indicating that the level of social skills is higher in children with preschool education experience compared to those without. Atılğan (2001) and Keçecioglu (2015) found that receiving preschool education and the duration of attending preschool education influence children's social skills. In light of all this information, it can be interpreted that preschool education alone is not sufficient for the development of social skills, and that conscious parental behavior and providing environments where children can develop their social skills also contribute to the development of social skills.

It has been determined that teachers receiving social skills training creates a significant difference in the overall scale score and in the emotional regulation skills dimension of children. In addition, it was found that the educational level of the teacher did not affect the social skills of children. This suggests that the situation may be related to the duration of teachers' experience and that receiving specific social skills training may be more effective than general educational level. Tanrıöğen (2014), in a study examining the relationship between the socio-cultural environments of preschool children and social skills, concluded that social skills training for teachers had a favorable effect on children. Hennessey (2007), in a study examining the effectiveness of the Open Circle Program (OCP), a program aimed at developing social competence, applied the program to school children and observed an increase in the social skills of those who received the training. Understanding the complex skills children need to demonstrate social and emotional competence is related to teachers' use of strategies to support children. Receiving training to develop these strategies affects their implementation (Morkel & McLaughlin, 2015; Van der Koot et al., 2017). Gürgen (2019), in a study investigating the relationship between preschool children's relationships with their teachers and their social skills, observed an increase in the social skill levels of students whose teachers had received social skills training. These studies support the findings of the current research.

In line with the research findings, the following recommendations have been provided to researchers, teachers, and families.

Although the relationship between social skills and parental support in self-care has been examined, no significant difference was found in the overall scores of the applied measurement tools. It is recommended that further studies be conducted to investigate the relationship between self-care skills and social skills. This is because the pandemic process has caused many changes in our lives. It is thought that the effects of these changes can be observed in the long term. In addition, it is considered important to conduct further research outside this period when families took extra care of their children's hygiene to prevent the transmission of the COVID-19 virus, hesitated to allow them to perform cleaning tasks on their own, and provided them with additional support, to see whether the results differ. Moreover, the study can be planned and reapplied in a way that both families and teachers answer separately. Additionally, the research can be planned in a way that allows the researcher to directly observe the children's self-care and social skills. It is recommended that parents provide modeling and application opportunities suitable for the development of age-appropriate self-care and social skills for children in the preschool years. It has been observed that as children grow older, they need less parental support in self-care because their self-care skills improve. It is suggested that parents and teachers provide self-care support appropriate to the child's age, taking the child's age level into consideration. Taking gender and individual differences into account, self-care and social skills training aligned with gender equality can be arranged, and teachers can be supported to enhance their strategies for developing children's social and self-care skills.

REFERENCES

- Abdi, B. (2010). Gender differences in social skills, problem behaviours and academic competence of Iranian kindergarten children based on their parent and teacher ratings. *Procedia-Social And Behavioral Sciences*, 5, 1175-1179.
- Altaş, E.N. (2022). *Investigating preschoolers' self-care behaviors: teacher and parent reports* (M.S. - Master of Science), Middle East Technical University, Ankara.
- Arslan, H.H. (2021). Demir, A. (2023). *A comparison of the social skills of preschool children receiving distance and face-to-face education during the pandemic* (Unpublished master's thesis). İnönü University, Institute of Educational Sciences, Department of Preschool Education, Malatya.
- Arslan, E., Yıldız Çiçekler, C. & Temel, M. (2021). Parental views on the lives of preschool children in the Covid-19 pandemic process. *International Journal of Psychology and Educational Studies*, 8(Special Issue), 139-152. <https://dx.doi.org/10.52380/ijpes.2021.8.4.692>
- Atılğan, G. (2001). *A comparison of the social skill characteristics of primary school first stage students who did and did not attend preschool education institutions* (Unpublished master's thesis). Selçuk University, Konya.
- Bakhtiar, M. I. (2015). Pengembangan video ice breaking sebagai media bimbingan konseling dalam meningkatkan keterampilan sosial. *Jurnal Psikologi Pendidikan & Konseling*, 1(2), 150-162. <https://ojs.unm.ac.id/JPPK/article/view/1816/825>.
- Başal, H.A. (1998). *Introduction to early childhood education*. Bursa: Uludağ University Press.
- Battal, Ş., Banko Bal, Ç., Eroğlu, E., & Akman, B. (2023). Preschool parenting during pandemic: What are the needs of preschool parents and children? *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 12(3), 634-644. <https://doi.org/10.14686/buefad.1079871>
- Baylon, L.C., Opingo, K. M., Mangubat, R., Espina, R. & Calasang, V. (2024). Impact of parental involvement on self-help skills of kindergarten learners. *Journal of Humanities and Social Sciences Studies*, 6(9),151-156.
- Bierman, K. L., Domitrovich, C. E., & Welsh, J. A. (2008). The role of social-emotional learning in early schooling. *Future of Children*, 18(1), 73-99.
- Bierhoff Hw. (2002). *Prosocial Behavior*. Hove, Uk: Psychology Press,
- Covey, S. R. (1997). *The seven habits of highly effective people*. Terjemahan Budijanto, Jakarta: Binarupa Aksara.
- Çetin Doğan, M. & Koçer, H. (2020). Mothers' expectations regarding self-care skills of 60–66-month-old girls and boys. *Journal of Current Approaches in Language, Education and Social Sciences (CALESS)*, 2(1), 462–482.
- Denham, S. A., Blair, K. A., Demulder, E., Levitas, J., Sawyer, K., Auerbach-Binbaşı, S. & Queenan, P. (2003). Preschool emotional competence: The pathway to social competence. *Child Development*, 74(1), 238-256.
- Deniz, U. H. (2019). *The predictive power of 60–72-month-old children's social skills on their problem-solving skills* (Master's thesis). Akdeniz University, Antalya.
- Demiriz, S., Dinçer, Ç. (2001). An examination of 5–6-year-old children's self-care skills in terms of gender and preschool education status. *Journal of National Education*, 150, 11-19.
- Dinçer, Ç., Demiriz, S., & Ergül, A. (2017). A validity and reliability study of the self-care skills scale–teacher form for preschool children (36–72 months). *Marmara University Atatürk Faculty of Education Journal of Educational Sciences*, 45(45), 59-78.
- Doğanay, M. (2022). *An examination of the relationship between parenting attitudes of mothers with children attending preschool education institutions and their children's self-care skills* (Master's thesis). Okan University, Istanbul.
- Duran, A., & Ömeroğlu, E. (2021). How parents spent time at home with their preschool-aged children during the COVID-19 pandemic of 2020. *Journal of Early Childhood Research*, 20(1), 13-26. <https://doi.org/10.1177/1476718X211059906>
- Ekici, F. Y. (2015). An examination of the relationship between social skills of children attending preschool education and family characteristics. *Karadeniz Journal of Social Sciences*, 7(14), 223- 259.
- Emin, M. N. (2020). Coronavirus Pandemic and Education in Emergency. *Seta Perspektif*, 4(5), 1-4.

- Fraenkel, Jack R. & Wallen, Norman E. (2009). *How To Design And Evaluate Research In Education* (Vol 7. P.429). New York: Mcgraw-Hill.
- Friend, M. (2008). Co-Teaching: a simple solution that isn't simple after all. *Journal Of Curriculum And Instruction*, 2(2), 9-19.
- Gürgen, F. (2019). *An examination of the relationship between preschool teachers' interactions with children and children's social skills* (Master's thesis). Aksaray University, Aksaray.
- Güven, G. (2021). Supporting Social Skills of Preschool Children During the Covid-19 Pandemic and Quarantine Period: The Effects of Home-Based Social Skills Support Program. *3rd International Education Research and Teacher Training Conference*. 156-164, Uşak, Turkey.
- Hegazy, S., Baraka, N. (2021). Effectiveness of promoting mothers' caring practices regarding their down syndrome children on the family coping. *American Journal of Nursing*, 9(2), 53-63.
- Hennessey, B.A. (2007). Promoting social competence in school-aged children: the effects of the open circle program. *Journal Of School Psychology*, 45 (3), 349–360.
- Hosokawa, R., Matsumoto, Y., Nishida, C., Funato, K. & Mitani, A. (2024). Enhancing social-emotional skills in early childhood: intervention study on the effectiveness of social and emotional learning. *BMC psychology*, 12(1), 1-19.
- İşmen Gazioglu, A, E. (2019). *The First Quarter of Life (0-18 Years Development)*. Ministry of Family, Labor and Social Services, Ankara.
- Jimerson, M. (2022). *Examining parental perceptions and experiences regarding social skills interventions for children with autism spectrum disorder* (Dissertations and Theses) Mexico University, Mexico.
- Kandır, A. & Alpan, Y. (2008). The effect of parental behaviors on social-emotional development during the preschool period. *Family and Society*, 4 (1), 33-38.
- Karasar, N. (2005). *Scientific Research Method*. Ankara: Nobel Publishing Distribution.
- Keçecioglu, Ö. (2015). *An Examination of the Social Skills of 5-Year-Old Children Receiving Education According to the MEB Preschool Education Program and the Montessori Approach* (Master's thesis), Marmara University, Istanbul.
- Kılıçgün Yurtsever, M. (2013). Development and Standardization of the Parent Support Inventory in Self-Care Skills (PSSI). *Ahi Evran University Kırşehir Faculty of Education Journal (KEFAD)*, 14(3), 19-36.
- Kılınç, N. (2016). *An Investigation of the Relationship Between Social Skills, Problem Behaviors, and Play Behaviors in Children Aged 5-6* (Master's Thesis), Karabük University, Karabük.
- Kolb, S. M., Hanley, Maxwell, C. (2003). Critical social skills for adolescents with high incident disabilities: parental perspectives. *Exceptional Children*, 69, 163–180.
- Liu, Z., Tang, H., Jin, Q., Wang, G., Yang, Z., Chen, H., Yan, H., Rao, W. & Owens, J. (2020) Sleep of preschoolers during the coronavirus disease 2019 (COVID-19) outbreak. *Journal of Sleep Research*, 1-7. <https://doi.org/10.1111/jsr.13142>
- Martinez-Yarza, N., Santibañez, R. & Solabarrieta, J. (2023). A systematic review of instruments measuring social and emotional skills in school-aged children and adolescents. *Child Indicators Research*, 16(4), 1475-1502.
- MEB. (2013). *Preschool Education Program*. Ankara: MEB Printing House.
- Morkel, V. and McLaughlin T. (2015) Promoting social and emotional competencies in early childhood: strategies for teachers. *Kairaranga*, 16 (1), 45-51.
- Orçan Kaçan, M., Ata, S., Kimzan, İ., & Karayol, S. (2019). Supporting Mothers' Practices in Enhancing Their Children's Self-Care Skills According to Some Variables. *Mehmet Akif Ersoy University Journal of Faculty of Education*. (52), 428-446 <https://Dergipark.Org.Tr/Tr/Pub/Maeuefd/Issue/49455/495352>
- Orgilés M, Morales A, Delvecchio E, Mazzeschi C. & Espada J.P. (2020). Immediate psychological effects of the covid-19 quarantine in youth from Italy and Spain. *Front Psychol*. 11:579038. doi: 10.3389/fpsyg.2020.579038
- Ograjšek, S. & Laure M.(2023). Parents' Perceptions On Early Childhood Independence In Self-Care And Doing Chores, Licardo, M., Mezak, J. and Gencel, İ. E. (Ed.), *Teaching for the Future in Early Childhood Education*, (s.151-169). University of Maribor University Press, Maribor, Slovenia. DOI <https://doi.org/10.18690/um.pef.2.2023.10>, ISBN 978-961-286-707-2

- Ömeroğlu, E., Büyüköztürk, Ş., Aydoğan, Y., Çakan, M., Kılıç Çakmak, E., Özyürek, A., Gültekin Akduman, G., Günündi, Y., Kutlu, Ö., Çoban, A., Yurt, Ö., Koğar, H., Karayol, S. (2014). The Development of the Preschool Social Skills Assessment Scale Teacher Form: Validity and Reliability Analyses. *Journal of Education and Society in the 21st Century: Educational Sciences and Social Research*, 3 (8), 37-46. <https://Dergipark.Org.Tr/En/Pub/Egitim Vetoplum/Issue/5125/69800>
- Önder, A. (2003). *Educational Drama Practices for Preschool Children*. İstanbul: Morpa.
- Özbey, S. (2009). *A study on the validity and reliability of the preschool and kindergarten behavior scales (PKBS-2) and the examination of the effect of a supportive education program* (Doctoral Dissertation), Gazi University, Ankara.
- Özgider, N. (2013). The Relationship Between Parents and Preschool Children. *Current Approaches in Psychiatry*, 5(4), 420-440.
- Özyürek, A. (2015). The Examination of the Relationship Between Preschool Children's Social Skill Levels and Parental Attitudes. *Journal of National Education*, 45(206), 106-120.
- Paz, T. R. U., Mosqueira, M. A. A. & Ugarte, M. G. M. (2021). Systematic review of strategies for developing social skills in education. *Sinergias Educativas*, 5(3), 48-64. <http://Portal.Amelica.Org/Ameli/Jatsrepo/382/3821677005/Index.Html>
- Sa'diyah, R. (2017). Pentingnya melatih kemandirian anak. *Jurnal Kordinat*, 16(1), 31-46. <https://Doi.Org/10.15408/Kordinat.V16i1.6453>
- Santos, A. J., Daniel, J.R., Antunes, M., Coppalla, G., Trudel, M. & Vaughn, B. E. (2020). Changes in preschool children's social engagement positively predict changes in social competence: a three-year longitudinal study of portuguese children. *Social Development*, 29, 544-563.
- Santos, A. J., Vaughn, B. E., Peceguina, I., Daniel, J.R. & Shin, N. (2014). Growth of social competence during the preschool years: a 3-year longitudinal study. *Child Development*, 85(5), 2062-2073.
- Sarı, E. (2007). *Anasınıfına devam eden 5-6 yaş çocukların annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisini incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Suud, F. M. (2017). Pengembangan keterampilan sosial anak usia dini (analisis psikologi islami). *Jurnal Komunikasi Dan Pendidikan Islam*, 6(2), 227-253.
- Takahashi, Y., Okada, K., Hoshino, T. & Anme, T. (2015). Developmental trajectories of social skills during early childhood and links to parenting practices in a japanese sample. *Plos One*, 10(8), E0135357.
- Tanrıöğen, Y. (2014). *An evaluation of the relationship between the socio-cultural environments of preschool children and their social skills* (Master's Thesis), Pamukkale University, Pamukkale.
- Taşdemir Yiğitoğlu, G., Kıray Vural, B., & Körükçü, Ö. (2018). The examination of the relationship between social development levels and self-care skills of children aged 4-5. *Kastamonu Journal of Education*, 26(3), 897-905.
- Turan, T., Kartal, A., Kuzu Kurban N., Zencir M., & Acun Kapıkıran N. (2010). *Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin ebeveyn davranışlarının çocuklarının özbakım ve sosyal becerileri ile ilişkilerinin incelenmesi*. Pamukkale Üniversitesi Başlangıç Seviyesi Projesi, Denizli.
- Van der Koot, L. M. P. H., & colleagues. (2017). Promoting social and emotional competence in preschool children: Insights from research and practice. *Early Child Development and Care*, 187(9), 1444-1455.
- Von Grunigen, R., Perren, S., Nagele, C. & Alsaker, F. D. (2010). Immigrant children's peer acceptance and victimization in kindergarten: the role of local language competence. *British Journal Of Developmental Psychology*, 28(3), 679-697.
- Zhu, Z., Tanaka, E., Tomisaki E., Watanabe, T., Sawada, Y., Li, X., Jiao, D., Ajmal, A., Matsumoto, M., Zhu, Y., & Anme, T. (2022). Do it yourself: The role of early self-care ability in social skills in Japanese preschool settings. *School Psychology International*, 43 (1), 71-87.